

T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILANAN
EBEVEYN TUTUMLARININ DUYGULARINI
İFADE EDEBİLME DÜZEYLERİ İLE İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Dilara SUVAN

Danışman
Prof. Dr. Özden Şükran ÜNERİ

İstanbul – 2022

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı	Dilara SUVAN
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Adı	Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilme Düzeyleri ile İlişkisinin İncelenmesi
Enstitü	İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Anabilim Dalı	Psikoloji
Tezin Türü	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	23.06.2022
Sayfa Sayısı	84
Tez Danışmanları	Prof. Dr. Özden Şükran ÜNERİ
Dizin Terimleri	Duygu, İfade etme, Algılama, Ebeveyn, Ebeveyn Tutumu
Türkçe Özet	Çalışmada, 22-25 yaş aralığındaki üniversite öğrencilerinin algılanan anne ve baba tutumlarının, duygularını ifade edebilme düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.
Dağıtım Listesi	1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne 2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Dilara SUVAN

T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILANAN
EBEVEYN TUTUMLARININ DUYGULARINI
İFADE EDEBİLME DÜZEYLERİ İLE İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Dilara SUVAN

Danışman
Prof. Dr. Özden Şükran ÜNERİ

İstanbul – 2022

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Dilara SUVAN

.../.../2022

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dilara SUVAN' ın Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilme Düzeyleri ile İlişkisinin İncelenmesi adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji anabilim dalı, Klinik Psikoloji bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	<i>İmza</i> <i>Prof. Dr. Özden Şükran ÜNERİ</i> (Danışman)
Üye	<i>İmza</i> <i>Prof. Dr. Canan TANIDIR</i>
Üye	<i>İmza</i> <i>Dr. Öğr. Üyesi Hasan SEZEROĞLU</i>

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 20..

İmzası
Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü

ÖZET

Bireyin kendini ifadesi ve ebeveyn-çocuk ilişkilerinin psikolojik iyi oluş ile arasındaki bağı ortaya koyan araştırmalar ışığında; ebeveyn tutumlarının duygu ifadesi ile ilişkisinin bilinmesi, çocuklar için hangi ebeveyn tutumunu sergilemenin onların gelişimini ve psikolojik iyi oluşunu daha olumlu etkileyeceğini belirlemede yardımcı olacaktır.

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin algılanan anne ve baba tutumlarının, duygularını ifade edebilme düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma korelasyonel araştırma modeline uygun olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul Gelişim Üniversitesi'nde klinik psikoloji yüksek lisansı öğrenimi gören 276 kız, 230 erkek olmak üzere 506 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmada veri toplama amacıyla Sosyodemografik Bilgi ve Veri Formu, Ana Baba Tutum Ölçeği ve Duyguları İfade Etme Ölçeği kullanılmıştır. Sosyodemografik Bilgi ve Veri Formu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Form cinsiyet, yaş, sınıf, anne ve baba durumu ve anne-baba eğitim düzeyleri, kardeş sayısı ve kaçınıcı çocuk olduğu bilgilerini içermektedir. Algılanan anne ve baba tutumları ve üniversite öğrencilerinin duygularını ifade edebilme düzeyleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde SPSS istatistiksel analiz programı kullanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre kardeş mevcudiyeti değişkeninin anne-baba tutumu ve duygu ifadesini yordamadığı görülmüştür. Anne ve baba eğitim düzeylerinin demokratik tutum boyutunu yordadığı tespit edilmiştir. Çalışmada duygu ifade etmenin, otoriter tutum ve koruyucu tutum boyutları ile ters yönlü bir ilişkisi olduğu; koruyucu tutum boyutu ile ise pozitif yönde ilişkisi olduğu bulunmuştur. Araştırma sonucunda, anne ve baba tutumlarının duygu ifade etmeyi yordadığı saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Duygu, Duyguları ifade etme, Algılamak, Ebeveyn, Ebeveyn tutumu

SUMMARY

In the light of the researches that reveal the Dec between the self-expression of the individual and the psychological well-being of parent-child relations; knowing the relationship between parental attitudes and emotion expression will help determine which parental attitude will have a more positive impact on their development and psychological well-being for children.

For this reason, the aim of the study is to examine the relationship between the perceived maternal and paternal attitudes of university students and their ability to express their feelings. The study was designed on the correlational research model. The sample of the study consists of 506 students, including 276 girls and 230 boys, who are studying for a master's degree in clinical psychology at Istanbul Gelişim University. In the study, Sociodemographic Information and Data Form, Parent Attitude Scale and Emotion Expression Scale were used for data collection purposes. The Sociodemographic Information and Data Form was created by the researcher. The form contains information about gender, age, class, parental status and parental education levels, the number of siblings and the number of children. Perceived parental attitudes of college students and being able to express the feelings for the evaluation of the relationship between the levels of SPSS statistical analysis program were used.

According to the results of the research, it was observed that the sibling presence variable did not affect the attitude and emotion expression of parents. It has been determined that the education levels of the parents predict the democratic attitude dimension. In the study, it was found that expressing emotions has an inverse relationship with the dimensions of authoritarian attitude and protective attitude; and it has a positive relationship with the dimension of protective attitude. As a result of the research, it was determined that the attitudes of parents predict the expression of emotions.

Keywords: Emotion, Expressing emotions, Perceiving, Parent, parental attitude

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
TABLolar LİSTESİ	vi
ÖNSÖZ	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ESASLARI

1.1. Araştırmanın Problemi	4
1.2. Alt Problemler	4
1.3. Araştırmanın Hipotezleri	4
1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi	5
1.5. Araştırmanın Sayıltıları	6
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	6

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Duygu	8
2.2. Duygu İfadesi	10
2.3. Ebeveyn Tutumları	11
2.4. Demokratik Ebeveyn Tutumu	13
2.5. İhmalkâr Ebeveyn Tutumu	14

2.6.	Otoriter Ebeveyn Tutumu.....	14
2.7.	Hoşgörülü Ebeveyn Tutumu	16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.	Araştırmanın Modeli	17
3.2.	Evren ve Örneklem.....	17
3.3.	Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri.....	17
3.4.	Veri Toplama Araçları.....	17
3.4.1.	Sosyodemografik Bilgi ve Veri Formu.....	18
3.4.2.	Ana Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ).....	18
3.4.3.	Duyguları İfade Etme Ölçeği (DİEÖ).....	18
3.5.	Verilerin İstatistiksel Analizi.....	19

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1.	Ana Baba Tutumu Ölçeği ve Duyguları İfade Etme Ölçeği Verilerinin Normallik Varsayımı	22
------	--	----

TARTIŞMA VE YORUM.....	40
-------------------------------	-----------

ÖNERİLER.....	47
----------------------	-----------

KAYNAKÇA.....	48
----------------------	-----------

EKLER	55
--------------------	-----------

ÖZGEÇMİŞ	70
-----------------------	-----------

KISALTMALAR

ABTÖ : Ana Baba Tutum Ölçeği

DİEÖ : Duyguları İfade Etme Ölçeği

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcılara Ait Sosyodemografik Bilgiler	20
Tablo 2. Ölçeklere Ait Test Sonuçları	23
Tablo 3. ABTÖ ve DİEÖ Alt Boyutlarına Ait Normallik Testi Sonuçları.....	24
Tablo 4. Katılımcıların Cinsiyetine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	25
Tablo 5. ABTÖ ve DİEÖ İçin Alt Boyutlara Ait Pearson Korelasyon Değerleri... .	26
Tablo 6. Katılımcıların Anne Baba Birlikteliklerine Göre Algılanan Anne Baba Tutum ile Duygu İfade Etme Puanlarının Karşılaştırılması	27
Tablo 7. Katılımcıların Anne Eğitim Düzeyi değişkenine göre ABTÖ alt boyutları ve DİEÖ Bağımsız Gruplar t-testi Sonuçları	29
Tablo 8. Katılımcıların Anne Eğitim Düzeyine Göre Algılanan Anne Baba Tutum ile Duygu İfade Etme Puanlarının Karşılaştırılması	30
Tablo 9. Katılımcıların Baba Eğitim Düzeyi değişkenine göre ABTÖ alt boyutları ve DİEÖ Bağımsız Gruplar t-testi Sonuçları	31
Tablo 10. Katılımcıların Baba Eğitim Düzeyine Göre Algılanan Anne Baba Tutum ile Duygu İfade Etme Puanlarının Karşılaştırılması	31
Tablo 11. Katılımcıların Kardeş Mevcudiyeti değişkenine göre ABTÖ alt boyutları ve DİEÖ Bağımsız Gruplar t-testi Sonuçları	32
Tablo 12. Katılımcıların Kardeş Mevcudiyeti Değişkenine Göre Algılanan Anne Baba Tutum ile Duygu İfade Etme Puanlarının Karşılaştırılması	34
Tablo 13. ABTÖ ve DİEÖ için Alt boyutlara Ait Pearson Korelasyon Değerleri ...	34
Tablo 14. Ki-Kare Sonuçları	39

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın yürütülmesi esnasında vermiş olduğu büyük katkılardan ötürü danışmanım Prof. Dr. Özden Şükran ÜNERİ'ye, eğitim ve kariyer hayatımda her daim destek olan aileme teşekkür ederim.

GİRİŞ

Duyguları anlamak uzun yıllardır insanlar için araştırma konusu olmuş bir alandır. 19. yüzyılda psikoloji alanını geliştirmeye çalışan bilim adamları da duygulara oldukça odaklanmışlardır (Sypher, 1988).

Bu çalışmada duygular; kişiler arası etkileşimlerin bir parçası olarak görülmüş, duygu araştırmalarının araştırma odağı büyük ölçüde katılımcıların kendi duygularını derecelendirmelerine ve kendi duygusal durumlarına ilişkin değerlendirmelerine dayanmıştır (Littlejohn, 2010). Son zamanlarda, araştırmacıların ifade yöntemlerine odaklanıp, duyguları ifade etmenin sağlığa faydaları olduğu hipotezini test etmeye başladıkları görülmektedir (Greenberg, 1996). Aslında, duygusal ifade ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar, son yirmi yılda önemli ölçüde artmıştır.

Bu çalışmalarda duyguların ifadesi fiziksel ve zihinsel sağlığın önemli bir yönü olarak görülse de (King L. A., 1990), duyguları anlama ve ifade etmedeki zorluklar genellikle psikopatoloji ile ilişkilendirilir (Nolen-Hoeksama, 1993). Duyguları ifade ederken yaşanan kararsızlığın; olumsuz duygular, obsesif- kompulsif eğilimler, depresyon, paranoya ve kaygı ile ilişkili olduğu (Katz, 1994), duyguları bastırmanın kişilerin maruz kaldıkları konular hakkında sürekli düşüncelerine neden olabileceği ve depresyon riskini artırabileceği tespit edilmiştir (Nolen-Hoeksama, 1993). Duyguları ifade etmenin öznel ve psikolojik iyi oluşa katkısını gösteren çalışmaların yanı sıra (Flannery, 1993; King L. A., 1990 ve Novick-Kline, 2005), travmatik yaşantıları azaltmanın etkilerine yönelik çalışmalar da mevcuttur (Bolton, 2003; Hemenover, 2003; Kenndy-Moore, 2001; Lepore, 2000; Lepore S. J., 2004 ve Mendolia, 1993).

Bulgular; rahatsız edici duygu ve düşünceleri ifade etmenin, bilişsel yeniden yapılandırma ve duyarlılık azaltma mekanizmaları aracılığıyla psikolojik iyileşme sağlayabileceğini düşündürmektedir (Kenndy-Moore, 2001; Pennebaker J. W., 1989). Sıkıntı yaşatan durum hakkında konuşmak ve yazmak; artan olumlu duygular

(Mendolia, 1993), azalan olumsuz düşünceler ve gelişmiş fiziksel işlevsellik ile ilişkili bulunmuştur (Lepore, 2000; Smyth, 1999). Duygularını ifade etmek, kişinin sınırlı bir yaşam hakkında bilişsel bir yapı oluşturmasını sağlayarak içgörü kazanmasında rol oynar (Pennebaker J. W., 1989). Kişi deneyimini hem kendisi hem de aktardığı insanlar için daha erişilebilir kılan tutarlı bir hikâye yaratmaktadır (Clark, 1993). Duyguları yazmak veya sözlü olarak ifade etmek, deneyime netlik ve tutarlılık katabilmesinin yanı sıra olayların anlamını değiştirebileceği için de kişiye olumlu anlamda yardımcı olabilir (Pennebaker J. W., 1997).

Duygu paylaşımı konusunun kişiler arası ilişkiler bağlamında da ele alındığı görülmektedir (Gottman, 1996; King L. A., 1993). Bu ilişkiyi inceleyen araştırmalarda duygusal paylaşımın, insanların başkaları tarafından kabulünü artırarak; sosyal etkileşimlerin, yakın ilişkilerin gelişimini ve devamını düzenlemede etkili olduğu bulunmuştur (Collins, 1994). Buna göre duyguları tanıma ve ifade etmenin, sağlıklı ve olumlu bir benlik yapısı için olduğu kadar kişiler arası ilişkilerin gelişmesi ve sürmesi için de önemli olduğu düşünülebilir.

Duyguları tanımlama, anlama, düzenleme ve ifade etme, ilk olarak erken dönemdeki etkileşimler ve bağlanmalar ile oluşmaktadır (Taylor, 1991). Beynin duygusal farkındalık ve duygu düzenlemesi ile ilgili olan bazı bölümlerinin gelişiminin, ebeveynler ve çocukların duygusal etkileşimlerinden etkilendiği belirtilmektedir (Schore, 1996). Duyguları organize etme ve yaratıcı imgeleme gibi yetenekler güvenli bağlanma çerçevesinde diğer bağlanma türlerine kıyasla daha kolay oluşmaktadır (Oktay B. &, 2014). Güvenli bağlanma ile huzurlu bir ortamda yetişen çocukların, sağlıklı psikososyal gelişim süreci geçirdikleri görülmüştür (Yavuzer, Ana-Baba ve Çocuk, 2007; Lamborn S D, 1991).

Her ne kadar duygu ifadesi ve aktarımının kişinin psikososyal gelişiminde önemli olduğu birçok araştırmada incelenmiş olsa da ebeveyn tutumları ile ilişkisinin incelendiği çalışmalar çok kısıtlıdır. Bu sebeple araştırmada algılanan ebeveyn tutumunun duygu ifadesi ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmamız, bilindiği

kadarıyla alanda, belirlenen konuyla alakalı gerçekleştirilen ilk çalışmalardan bir tanesi olma niteliğini taşımaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ESASLARI

1.1. Araştırmanın Problemi

Bireyin çevresiyle kurduğu etkileşimin önemli bir parçası olan duygu ifadesi günümüzde halen araştırılan ve tartışılan bir konudur. Anne-baba tutumlarının cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim düzeyi ve anne-baba birliktelik durumları değişkenlerine göre duygu ifadesi ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Günümüzde aleksitimi gibi duygu ifadesi ile ilişkili sorunların ve çift-aile terapisi gereksiniminin artış göstermesi bu konunun artan önemini ortaya koymaktadır. Literatürde duygu ifadesi ile ilişkili etmenlerin ve bu etmenlerin olası etkilerinin araştırılması gerektiği belirtilmektedir. Bu bağlamda araştırmanın temel problemi, “algılanan anne ve baba tutumları ile duygu ifadesi ilişkili midir?” olarak belirlenmiştir.

1.2. Alt Problemler

- 1) Algılanan anne ve baba tutumları ile duygu ifadesi ilişkili midir?
- 2) Algılanan anne ve baba tutumları ile sosyodemografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 3) Algılanan anne ve baba tutumları ile anne-baba birlikteliği arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4) Duygu ifadesi ile sosyodemografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 5) Duygu ifadesi ile anne-baba birlikteliği arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Hipotezleri

- 1) Algılanan anne ve baba tutumları ile duygu ifadesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

- 2) Algılanan anne ve baba tutumları ile duygu ifadesi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
- 3) Algılanan anne ve baba tutumları ile sosyodemografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 4) Algılanan anne ve baba tutumları ile sosyodemografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
- 5) Algılanan anne ve baba tutumları ile anne-baba birlikteliği arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 6) Algılanan anne ve baba tutumları ile anne-baba birlikteliği arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
- 7) Duygu ifadesi ile sosyodemografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 8) Duygu ifadesi ile sosyodemografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
- 9) Duygu ifadesi ile anne-baba birlikteliği arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 10) Duygu ifadesi ile anne-baba birlikteliği arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmada, İstanbul Gelişim Üniversitesi'nde klinik psikoloji yüksek lisans öğrenimi gören öğrencilerin algılanan anne ve baba tutumları ile duygu ifadesi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Duyguların ifadesi bireyin yaşamını belli alanlarda oldukça etkileyen bir etmendir. Gerek akran ilişkilerinde gerek aile ilişkilerinde gerekse iş ortamında kişinin kendini ifade edebilmesi ve anlamlı ilişkiler kurabilmesi açısından önemlidir. Psikolojik iyi oluşun duyuları ifade etme durumu ile ilişkisini ortaya koyan çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda, duygu ifadesi konusunun değerlendirilmesinin ruh sağlığı çalışanları için önemli olduğu söylenebilir.

Huzurlu bir evde büyüme, ebeveynler ile istikrarlı ve güvenli bir ilişki yaşamak, sosyalleşmenin ön koşuludur. Bu görüşe istinaden kişinin çevresiyle kurduğu iletişim niteliği, kendini ifade edebilme yeteneği ve hatta duygularını aktarabilme kabiliyeti öncelikli olarak ebeveynler aracılığıyla kazanılmış, sosyalleşmede etkisi olan becerilerdir. Sıcak, ilgili, ifade yeteneği güçlü ve duygularını aktarabilen ebeveynlerle büyümüş bir bireyin aynı şekilde duygu ifadesi ve sözel ifadesinin doyurucu olması beklenmektedir. Bu nedenle aile yaşantısı, ebeveyn tutumları ve davranışlarının kişinin kendini ifade etmesi ile ilişkisinin incelenmesi gerekmektedir.

Türkiye’de “duygu ifadesi ile stres duyarlılığı”, “benlik algısı ile duygu ifadesi”, “algılanan ebeveyn tutumları ve stresle baş edebilme”, “algılanan ebeveyn tutumları ile sürekli kaygı düzeyleri” benzeri araştırmalar bulunmasına rağmen; duygu ifadesi ile algılanan ebeveyn tutumlarının ilişkisi hakkında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Kuzgun ve Eldeleklioğlu (1999) bahsettiği koruyucu-istekçi, otoriter ve demokratik anne-baba tutumları ele alınarak, kişinin duygu ifadesi ile ilişkili ebeveyn tutumunun bilinmesiyle araştırma probleminde etkili çözümler elde edileceği düşünülmektedir

1.5. Araştırmanın Sayıtları

Araştırmanın varsayımları;

- 1) Araştırmada kullanılan örneklem büyüklüğü, evreni temsil edici niteliktedir.
- 2) Araştırmada kullanılan ölçeklerin araştırma konusuna uygun olarak tercih edildiği varsayılmıştır.
- 3) Araştırmada uygulanan yöntem, araştırma amacına uygundur.
- 4) Örnekleme oluşturan katılımcıların anket sorularını içten, dürüst ve tarafsız olarak yanıtladıkları varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- 1) Çalışmanın örnekleme çalışmaya katılmaya gönüllü olan Gelişim Üniversitesi

Klinik Psikoloji öğrencileri ile sınırlıdır.

- 2) Araştırma 2021 yılının Aralık ve Nisan ayları aralığında ulaşılan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler ile sınırlandırılmıştır.
- 3) Çalışma sonuçları Ana Baba Tutum Ölçeği ve Duyguları İfade Etme Ölçeğinin ölçtükları nitelikler ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Duygu

Duygular Latince harekete geçirmek anlamına gelen emovere kelimesinden gelir ve aynı zamanda bilinen nesnelere, olgular veya bireyin iç dünyasında uyandırılan duygulardan oluşur (Goleman D. , 2011). Günümüze kadar nice kuramcı, duygu hakkında birbirinden farklı görüşlerini bildirmişlerdir. Kimisi duygunun kültür ile ilişkisini incelerken, kimisi biyolojik açıdan ele almış, kimisi ise bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak tanımlamalar yapmıştır (Reeve, 2005). Araştırmacılar tam olarak hangi duyguların birincil olarak nitelendirilebileceği, hatta birincil duyguların var olup olmadığı hakkında araştırmalarına devam etmektedirler. Bu hususta bazı araştırmacılar duyguların kendi içlerinde kümelendiklerini öne sürmektedirler (Goleman D. , 1996) Başlıca bu kümeler;

- Üzüntü: acı, ıstırap, elem, kasvet, melankoli, kendine acıma, yalnızlık, iç sıkıntısı, karamsarlık ve patolojik olduğunda şiddetli depresyon
- Korku: endişe, kuşku, gerginlik, kaygı, hayret, işkillenme, uyanıklık, vicdan azabı, iç huzursuzluk, çekinme, irkilme, ürkme, perva; patolojik boyutlara ulaştığında ise panik ve fobi
- Öfke: hiddet, hakaret, garez, hırs, tükenme, sinirlilik, içerleme, kin, huzursuzluk, hazımsızlık, düşmanlık ve bazen en hat safhada, patolojik nefret ve şiddet
- İğrenme: hor görme, aşağılama, ikrahlık, hınç, küçümseme, bayağı bulma, tikslenme, nefret etme, hoşlanmama, itici bulma, düşman olma.
- Zevk: sevinç, coşku, gevşeme, rahatlama, doyum, tatmin, haz, sevinç, saadet, eğlenme, tensel haz, heyecan, vecit hali, hoşnutluk, ferahlık, kendinden geçme, zindelik, aşırı durumda ise mani

- Şaşkınlık: şok, hayret, afallama, merak.
- Sevgi: kabul görme, dostluk, samimiyet duyma, güvenme, iyilik, yakın ilgi, sadakat, hayran olma, aşırı tutkunluk, muhabbet, şefkat
- Utanç: suçluluk, mahcupluk, sikkın olma, hayal kırıklığı, pişmanlık, kaba-hatli hissetme, küçük düşme, üzülme, çile ve nedamet (Goleman D. , 1996).

Duygular kişinin hedeflerini belirlemede büyük rol oynar. Aynı zamanda duygular, iç ve dış uyaranların bireyi etkilediği gibi kişide fiziksel ve psikolojik değişikliklere de neden olur. Örneğin; bireyin açlık veya uykusuzluk hissetmesi durumunda bu ihtiyaçları giderebilmek için belirli bir davranışa yönelmesini sağlar. Bu değişiklikler kişinin alacağı kararların yanı sıra davranışlarını da olumlu ya da olumsuz etkileyebilir. Tüm bunlar değerlendirildiğinde duyguların bireyin hayatında motivasyonel bir etkisinin olduğunu söyleyebiliriz (Reeve, 2005).

Bunun yanı sıra duygular, bireysel algılayış hali esnasında biyolojik süreçlerde de kendini gösterir. Kişi belli bir durum karşısında, öznel hissedışı sayesinde, vücudunu o duruma karşı hazırlamaya başlar. Böylece insan vücudunda biyolojik ve fizyolojik süreçler gerçekleşir. Bedenini belli bir davranışı ortaya koyabilmesi için hazır hale getirecek olan otonom ve hormonal sistemler ön plana çıkarlar (Reeve, 2005).

Son olarak, duygular bireyin sosyal davranışını da etkiler. Sosyal hayatta bireyler sözlü mesajların yanı sıra vücut duruşu, yüz ifadeleri ve ses tonuyla birbirleriyle iletişim kurarlar. Böylece kendi duyguları hakkında bilgi aktarımı yaparlar. Sözsüz iletişim, genellikle bireyin ne söylediğinden daha önemlidir. Beden, duruş ve yüz ifadeleri aracılığıyla birbirlerine birçok mesaj göndermelerini sağlar (Reeve, 2005). Bu sözsüz iletişim veya tutumlar sosyal yaşam için önemli olup, kendilik yapısına göre farklılık gösterebilirler. Aynı zamanda bireyin duygularının, oluşumu ve etkileri bakımından yaşamda çok kıymetli ve genelleyici yeri bulunmaktadır. Kişinin sosyal mevkileri ve taşıdıkları kimlikler, hangi duyguların yaşanacağını, tavırlarının ne türlü olacağını belirlemektedir (Köknel, 1997)

Olumlu ya da olumsuz duygular içinde kişiler, sosyal yaşantılarında daha başarılı olmaktadır. Bu yüzden duygular, yaşama uyum sağlama için gereklidir. Kişi sosyal çevre ile etkileşim esnasında, az ya da çok haz ve mutsuzluk duyguları içindedir. Sosyal hayatlarında diğerlerine kıyasla daha başarılı sayılan kişiler, kendi duygularını kontrol altına alabilen ve diğerlerinin duygularını doğru yorumlayabilen kişilerdir. Bu nedenle duygular, hayata uyum sağlama ve sürdürülebilirlik açısından gereklidir (MEGEP, 2007; Artan, 2005; San-Bayhan, 2009; Harlak, 2007)

2.2. Duygu İfadesi

İki veya daha fazla kişinin arasında olan etkileşim olarak tanımlanan duygu ifadesi, aynı zamanda kişinin yaşadığı olaylar sonucunda ortaya çıkan duyguları sözlü veya sözlü olmayan bir şekilde diğerlerine yansıtması şeklinde de tanımlanabilir. Bireyin deneyimlediği hisleri paylaşması, duygularını sözel veya sözel olmayan (şiir, müzik, resim vb. gibi) dolaylı yollardan ifadesini içerir (Rime, 1991).

Duyguları deneyimleme, ifade etme ve aktarmanın düşünce boyutunda, konuşmaktan daha zor olduğu söylenebilir (Şahin, 2011). Derin duygular hissetmek kişinin kendini ifade etme isteğinin artmasına sebep olmakta ve böylece yakın ilişkilerin kurulmasını kolaylaştırmaktadır. Kişinin duygularını ileterek, çevresindekilerin kendi duygu ve düşüncelerini anlamasına yardımcı olmak ve başkalarının duygularını anlamaya, aktarmaya çalışmak bireyin yaşam kalitesini artırır. (Bacanlı, 2004). Duyguları ifade etmek bazen zor olsa da genel olarak, sözlü veya sözsüz mesajlar yoluyla karşıdaki kişiye doğrudan veya kendiliğinden ifade edilebilir. Ancak bazı durumlarda iletilen veya iletilmek istenen duygu yeterince temsil edilemeyebilir veya ifade şekli çelişkili iletişime yol açabilir. İletişimin etkili olabilmesi için duyguların uygun bir şekilde ifade edilmesi gerekir (Harlak, 2007; Öksüz, 1997). Duygu ifadesi yaklaşımı konusunda yakın zamanda yapılan araştırmalar, kişinin kendi duygularını yeteri düzeyde ifade etmesinin sağlığına olumlu etkileri olacağına ilişkin sonuçlara varmışlardır. Belli durumlar karşısında hiçbir duygusal tepki göstermeyen ya da belli standartlarda tepkiler gösteren kişilerin psikolojik zorlantılar yaşadığı düşünülmektedir. Duyguları ifade etme ve farkında olmanın, psikolojik sağlamlık

için kayda değer olduğu (Lundh, 2002; Kuyumcu, 2012; Kuzucu, 2008), atılganlık düzeyi yüksek bireylerde duyguları ifade etmenin de yüksek olduğu (Kuzucu, 2008), psikolojik destek arama yaklaşımında duyguları ifade etmenin önemli bir konumda olduğu (Serim, 2015) ve öz farkındalık seviyesi yüksek kişilerin duyguları ifade etme düzeylerinin de yüksek olduğu (Metem Otlu, 2016) bilinmektedir.

Duyguları ifade etme ve öznel iyi oluşun, cinsiyete göre değiştiğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Konuyla ilişkili bir araştırmada (King L. A., 1990) duyguları sınırlandırmanın cinsiyet yönünden farklılığı araştırılmıştır. Erkeklerin kadınlara oranla duygularını daha nadir dışarı vurdukları sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet ile duygu arasındaki ilişki incelendiğinde baskın olan inanç, kadınların daha tinsel olduğu ve duygularını erkeklere kıyasla daha sık ifade ettikleri yönündedir (Lane, 1998; Polce-Lynch, 2001). Ergenler üzerinde yaptıkları çalışmada ise benzer biçimde ergenlik boyunca erkeklerin kadınlara kıyasla duygularını daha çok kısıtladığı görülmüştür (Wood, 1989), iyi oluşla ilgili yapılan doksan üç adet araştırmanın meta analizini yapmışlardır. Sonuç olarak kadınlarla erkekler arasında olumlu duygu durumu bağlamında fark olmadığı görülmüştür (Kuzucu, 2006).

2.3. Ebeveyn Tutumları

Ebeveyn tutumları, çocuğa atfedilen tutumların, davranışların ve beklentilerin tümü olarak tanımlanmaktadır (Darling, 1993).

Çocuk yetiştirmede öncelikli amaç sağlıklı bir kendilik ve kişilik meydana getirebilmektir. İnsanın, duygu ve davranış şekillerinin birleşiminden kişiliğin oluştuğu tanımlanmaktadır. Her birey ortama uyum sağlamak, ayak uydurmak için kendince düzenli tepkiler geliştirmektedir. Kişiliğin uyumlu olabilmesi, gelişim aşamalarının örselenme yaşanmadan aşılmasıyla ilişkilidir. Çocuklukta ana hatlarıyla oluşan kendilik, değişim ve düzenlemelerden geçerek ergenlik döneminde son halini almaktadır. Kişilik, kalıtsal nitelikler ve yaşanan çevrenin daimî etkileşimi neticesinde biçimlenmektedir. Çocuğun bazı davranışları ve reaksiyonları ebeveyninden destek ve ilgi görmekte kimisi de engellenmekte veya yok sayılmaktadır (Yörüköğlü, 2008).

Tekrarlanan reaksiyonlar gittikçe kalıplaşmakta ve kişilik sınırlarını oluşturmaktadır. Temel ruhsal ihtiyaçlarının karşılanması çocuğun yetiştirilmesinde her şeyden önce; şefkat, disiplin ve özgürlük ile ilişkilidir. Bu gereksinimler tartışmasız en cazip biçimde aile ortamında karşılanır. Çocukların ve genç bireylerin sosyal ve kendilik özelliklerini ebeveyn tutum ve davranışlarıyla ele alan çalışmalar, ebeveynlerin destekleyici tutum ve davranışlarıyla ve ikna yöntemleriyle kontrol kurmalarının pozitif sonuçlarını vurgulamışlardır. Bu araştırmalarda, ana-babaların denetimde ikna etme yolunu tercih etmeleri ve aynı anda destekleyici tutum ve davranışlarda bulunmaları ile çocukların sağlıklı psiko-sosyal gelişim süreci, ana-babanın ahlak düşüncelerini kabullenerek onlarla özdeşleşmeleri ve ebeveynlerinin isteklerine yanıt vermeleri arasında pozitif ilişkiler bulunmuştur (Yavuzer, 2007; Lamborn S D, 1991). Baumrind'in kuramsal yaklaşımı çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin yapılan çalışmalara başlıca öncülük etmiştir. Baumrind; otoriter, demokratik ve izin verici olmak üzere belli başlı üç anne baba tutumu olduğunu öne sürmüştür (Yılmaz A. , 2000).

Maccoby (1983), Baumrind'den ayrı olarak anne-baba tutumunu duyarlılık ve talepkarlık şeklinde iki boyut ile ele almıştır. Ayrıca bu iki kavramın kesiştiği yerde dört tür anne-baba tutumu tanımlanmıştır.

Baumrind'in izin verici ebeveynlik tutumunu iki türe ayırırlar: izin verici-hoşgörülü ve izin verici-ihmkâr. İzin verici-hoşgörülü ebeveynler, yüksek düzeyde kabul-ilgi ve düşük düzeyde kontrol sağlar. Öte yandan, izin verici-ihmkâr anne babaların tutumları her iki cephede de düşüktür. Bu durumdan dolayı her iki izin verici ebeveyn tutumları için kontrol boyutu daha düşük olmasına rağmen, izin verici ebeveynler arasındaki fark, ebeveynlerin gösterdiği kabul-ilgiden kaynaklanmaktadır. Otoriter ebeveynler ise kontrol için yüksek beklentilere sahiptir, ancak düşük düzeyde kabul-ilgi gösterirler. Otoriter ve demokratik ebeveynlerin çocuklarının gelişimindeki farklılık, ebeveynlerin kabul-ilgi derecesindeki farklılıktan kaynaklanmaktadır. Çünkü her iki tutumun da kontrol boyutu yüksektir. Otoriter ebeveynler ise yüksek denetim/talep ve düşük kabul/dikkat sahibidir. De-

mokratik aileler denetleme ve kabulde yüksek oranlara sahip çıkmışlardır. Otoriter ebeveynler ise denetleme/talepte yüksek, kabul/ilgide düşüktürler (Yılmaz A. , 2000). Steinberg ise demokratik anne-baba tutumunun üç ayrı boyuttan meydana geldiğini belirtmiştir (Steinberg, 1989). Bunlar; yüksek düzeyde yakınlık ya da ilgi, yüksek düzeyde psikolojik özerklik ve yüksek düzeyde davranışsal denetlemedir (Yılmaz, 2000). Lamborn (1991) ise, anne-baba tutumlarını demokratik, ihmalkâr, otoriter ve hoşgörülü olarak dört ayrı şekilde sınıflandırmıştır.

2.4. Demokratik Ebeveyn Tutumu

Demokratik anne-baba tutumu en başarılı yaklaşım olmasının yanı sıra üst düzeyde kabul ve geri dönüt vermeyi, işlevsel kontrol yöntemlerini ve çocuğa uygun bir düzeyde özerklik aktarmayı kapsar. Demokratik ebeveynler çocukların gereksinimlerine karşı sıcak, alakalı ve hassastırlar (Weiss, 1988). Eğlenceli ve duygusal yönden onu tatmin edecek bir anne-baba ve çocuk ilişkisi oluşturarak çocukla içten bir bağ kurarlar.

Berk (2015)'e göre demokratik ebeveynler, aynı esnada kararlı ve mantıklı şekilde kontrol uygularlar; olgun davranış konusunda ısrarcıdırlar, beklentileriyle alakalı açıklama yapar ve disiplinle ilgili çatışmaları çocuğun öz düzenlemesini desteklemek için “öğrenme anları” şeklinde kullanırlar. Demokratik ebeveynler aynı zamanda çocuğun hazır olduğu alanlarda kendi seçimlerini uygulamasına izin veren, aşamalı ve cazip bir özerklik oluşumu yaratırlar. Bu karşılayışa sahip ebeveynler, çocukları ile iletişimlerinde koşulsuz şefkat ve empati anlayışına sahiptirler (Özgül, 2001). Sahip olunan tutum ve davranışlar saydam bir şekilde gösterilir. Çocuk ile ilgili olarak oluşabilecek sorunlar, aile içerisinde iletişim kurarak çözülür. Aile ortamında samimi ve paylaşımcı bir yapı kurulmuştur ve iş ortaklığı hususunda kurallar koyulur. Ailenin amacı çocuğun gelişimine katkı sağlamak, ona sorumluluk duygusu kazandırmaktır (Özdemir, 2012). Demokratik tutuma sahip anne ve baba, çocuklarının daha bağımsız ve kendine güvenen bireyler olmalarını sağlarlar (Amato, 2002).

2.5. İhmalkâr Ebeveyn Tutumu

İhmalkâr aile tutumunda düşük kontrol/denetleme ve düşük kabul/ilgi vardır. Ölçülü, organize, disiplinli ve denetimli olmayan bu ailelerde, çoğu negatif davranış ve tutumlar hoşgörü ile karşılanır. Birden fazla hak tanınan çocuğa, nerede durması gerektiği öğretilmez. Temel doğru ve yanlış davranışlar çocuğa öğretilse bile uygulama ve kontrol istikrarsızdır (Baumrind D. J., 1991; Yörükoğlu, 2008 ve Darling, 1993). Aile içerisinde çocuğa gösterilen abartı sevgi ve sağlıklı olmayan iletişim biçimleri, çocuğun doyumsuz bir özelliğe sahip olmasına sebep olur. Bunun yanı sıra disiplin yokluğu ve fazla hoşgörülü yaklaşım, çocukta antisosyal ve bencilce davranışlara yönelmesine yol açabilir. Bu çocukların özdenetimleri yetersizdir, kendi içlerinde ve çevresiyle sorunlar yaşarlar ve bilişsel yetenekte düşük seviyededirler (Baumrind D. J., 1991; Yörükoğlu, 2008; Yavuzer, 2007; Yavuzer, 2006 ve Yavuzer, 2007). Bu aile türlerinde ebeveynlerden çok çocuklar anne ve babalarını yönlendirir, hükmeder ve gerekli saygıyı göstermezler.

Bu çocuklar bir süre sonra ev dışındaki kimselere de egemen olmaya, yeri geldiğinde üstünlük kurmaya çalışırlar (Yavuzer, 2007). İhmalkâr yaklaşımına sahip ailelerin çocuklarının madde vb. kullanma olasılığının diğer aile tutumlarına göre açık ara yüksek olduğunu belirlenmiştir (Baumrind D. J., 1991).

2.6. Otoriter Ebeveyn Tutumu

Otoriter anne baba yüksek derecede denetleme ve kontrole, düşük düzeyde kabul ve ilgiye sahiptirler. Yüksek derecede emir verme ve emrivaki tavır görülür. Çocuklarından itaat ve boyun eğmesini beklerler. Bu anne baba, çok denetimli ve denetleyicidirler. Ayrıca çocuklarına karşı soğuk ve mesafelidirler; diğer tutumlara kıyasla düşük düzeyde samimiyet ve yakınlık gösterirler. Çocukları ile tartışmayı onaylamazlar (Baumrind D. J., 1991; Darling, 1993).

Fazla baskıcı ya da otoriter davranış, çocuğun özgüvenini büyük oranda azaltan, onun benliğini hiçe sayan bir tutumdur. Bu davranış örüntüsüne sahip ebeveynler, çocuklarını zihinlerinde tasarlamış oldukları kalıba göre yetiştirmek isterler. Bu ebeveyn tutumunda, anne ve baba çocuğuna katı bir disiplin uygular. Çocuk bu koşullar altında daimî bir kontrol altındadır. En küçük kusurları ve yaramazlıkları gözden kaçırılmaz; hemen sorunun üzerine durulur ve çözüm yoluna gidilir. Çocuk, her kaideye uymak zorunda bırakılır. Bu tip ailelerde, çocuklar beklenen davranışı gerçekleştirmediğinde ceza yoluna girerler. Çocuğun kaidelere sıkı sıkıya uyması beklenir. Aile içerisinde koyulan kuralların; çoğu kez rastgele ve gerekçeler ile öngörülemez olması, çocukların koyulan yasakların nedenini anlayamamalarına sebep olur (Yavuzer, 2007). Bu tutum içerisinde; çocuklara uygulanan ceza, sözlü veya fiziksel olabilir. Çocuğa uygulanan tenkitler yapıcı olmaktan çok, çocuğun kişiliğine tesir edecek ölçüdedir. Çocuk anne ve babanın sözünden asla dışarı çıkmamalı, aksi şekilde davranmamalı, tartışmamalı veya karşı gelmemelidir. Çocuğa verilen haklar en alt düzeye indirilmiştir. Bu şartlar altında çocuğun özsaygısı önemli ölçüde zarar görür. Disiplin, bunaltan ve sıkı dar bir elbise gibi çocuğu sarar (Yavuzer, 2007; Yörükoğlu, 2008).

Aşırı baskı ve katı disiplin etkisinde olan çocuklarda bir hayli problemler görülebilir. Çocuk, sakin, uslu, kibar, dürüst, anlayışlı ve dikkatli olmasının aksine; küskün, silik, çekingen, gayretsiz, çevresindeki kişilerin etkisinde kolay kalabilen, çabuk gücenen ve aşırı duyarlı bir yapıya sahip olabilir. Bu çocuklar düşük düzeyde bireyselleşirler ve sosyal değerleri çok düşük düzeyde içselleştirirler. Bu çocuklarda düşük benlik algısı gelişebilir ve bilişsel kabiliyetlerde düşük performans sergileyebilirler. Ayrı olarak bu davranış ana babaya karşı korku, hiddet ve nefret duygularının geliştirilmesine sebep olabilir. Ayrıca bağımlı veyahut başkaldırıcı tutumlar içinde isyankâr bir bireyin oluşumuna neden olabilir (Yavuzer, 2006; Baumrind D. J., 1991).

Zorla denetleme ve sevgi sakınarak denetleme boyutlarının baskın olduğu aşırı baskıcı ve otoriter aile kavramında, denetlenen çocuğun hangi davranışının hangi tepkiyi almasına sebep olacağı ile ilgili açık bir fikri olmaz. Dolayısıyla çocuğun kaygılı ve korkulu

bir belirsizlik içinde oldukça isyankâr veya fazla boyun eğici olması olasıdır (Yavuzer, 2007).

2.7. Hoşgörülü Ebeveyn Tutumu

Çocuklar için diğer tutumlara kıyasla çok daha az edimsel beklenti olan tutumdur. Çocukların öz düzenlemelerine veya en uygun şekilde davranışı ayarlamalarına ihtiyaç duyulmaz. Hoşgörülü ailelerin çocukları, diğer ebeveyn tutumlarına göre saldırgan tavırlardan uzaktırlar ve denetime daha az özen gösterirler (Amato, 2002). Bu aileler çocukları ile ebeveyn-çocuk ilişkisi kuramaz, onlara daha çok arkadaşları gibi davranırlar. Bu nedenle çocuk yeterli disiplin ortamında yetişmez (Şanlı, 2007). Bu tutumu benimseyen anne ve babaların çocuklarında disiplinsiz davranışlar, sınırları aşma ve ortama uygun davranmama gibi davranışlar görülebilir. Bu davranış örüntüsüne sahip olan anne-babaların kontrol düzeyi oldukça düşüktür ve çocuklarına karşı aşırı derecede düşkün bir tavır sergilemektedirler (Ağır, 2005).

Hoşgörülü tutuma sahip ebeveynler, çocuğun tüm beklentilerini karşılamaya yönelik davranışlarda bulunurlar ve ayrıca bu davranış stilleri için çocuklarından takdir görmeyi beklerler. Bu ebeveynler kendi çocukluklarında ulaşamadıkları birtakım malzemeleri ve özgürlük alanını çocuklarına verir, kendi eksikliklerini böylece telafi ederler. Baumrind'in hoşgörülü ebeveynlere ait okul öncesi çocuklar kapsamında yaptığı bir çalışmada, bu çocukların yeterli sorumluluk bilincine sahip olmadıklarını, olgunlaşmadıklarını ve dürtü kontrol kazanımının olmadığını bulmuştur (Stassen Berger, 2007). Ayrıca araştırmalarda, bu çocukların büyük bir kesiminin sosyal açıdan yeterince gelişim gösteremedikleri, iş bölümü yapma ve paylaşma gibi becerileri öğrenemedikleri gözlenmiştir (Şahin, 2011). Bu çocuklar, ergenlik dönemlerinde madde kullanımı gibi telafi davranışlarına yönelebilirler (Baumrind D. J., 1991). Duygusal anlamda emin ve özerk olmayı, ayrıca yenilgiyi öğrenmeleri gerekmektedir (Stassen Berger, 2007).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma sosyodemografik özellikler, ana baba tutumu ile duygu ifadesi düzeyi arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmadır. Çalışma korelasyonel araştırma modeli üzerine tasarlanmıştır. Bu modelin kullanıldığı çalışmalarda ilişkiler araştırılmaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmamızda kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul Gelişim Üniversitesi'nde klinik psikoloji yüksek lisansı öğrenimi gören ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 506 öğrenciden oluşmaktadır. Veri toplama araçları toplamda 513 kişi tarafından doldurulmuş ancak hatalı işaretlemeler sebebiyle 7 kişinin formu değerlendirilmemiştir. Sonuç olarak 276 kadın ve 230 erkek olmak üzere, 506 öğrencinin verileri istatistiksel analize tabi tutulmuştur.

3.3. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

Bağımlı değişken: Anne ve baba tutumu

Bağımsız değişken: Duygu ifadesi

3.4. Veri Toplama Araçları

Katılımcıların algılanan ebeveyn tutumlarını ölçmek için Ana Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ), ifade edilen duygu düzeyini ölçmek için Duyguları İfade Etme Ölçeği (DİEÖ) kullanılmıştır. Ayrıca sosyodemografik verilerin ölçülmesi için ise Sosyodemografik Bilgi ve Veri Formu kullanılmıştır. Kullanılan bütün ölçeklerin birer örneğine Ekler bölümünde yer verilmiştir.

3.4.1. Sosyodemografik Bilgi ve Veri Formu

Formda katılımcının cinsiyeti, yaşı, anne ve baba durumu ve anne-baba eğitim düzeyleri, kardeş sayısı ve kaçınıcı çocuk olduğuna ilişkin sorular sorulmuştur. Sosyodemografik bilgi formu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

3.4.2. Ana Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ)

Çalışmada katılımcılarımızın algılanan anne ve baba tutumlarını ölçmek amacıyla, Kuzgun ve Eldeleklioğlu'nun 2005'te geliştirmiş olduğu "Anne Baba Tutumları Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin koruyucu-istekçi, otoriter ve demokratik adı altında üç alt boyutu vardır. Algılanan demokratik tutumu ölçmek için 15, otoriter tutumu ölçmek için 10 ve koruyucu-destekçi tutum için 15 olmak üzere toplamda 40 madde bulunmaktadır. Ölçek 5'li likert tipindedir ve "Hiç uygun değil", "Pek uygun değil", "Biraz uygun", "Çok uygun", "Tamamen uygun" ibarelerine uygun işaretlenmektedir. ABTÖ'de öğrencilerden kendilerine en yakın buldukları ebeveyni düşünerek, uygun maddeyi seçmeleri istenmiştir. Bu şartlar altında yanıtlanan maddeler "Hiç uygun değil" karşılığı 1, "Pek uygun değil" karşılığı 2, "Biraz uygun" karşılığı 3, "Çok uygun" karşılığı 4, "Tamamen uygun" karşılığı 5 puan olmak üzere değerlendirilmiştir. Ölçeğin orijinal halinde; koruyucu/istekçi tutum için iç tutarlılık katsayısı 0,82, kararlılık katsayısı 0,75.; demokratik tutum için iç tutarlılık katsayısı 0,89, kararlılık katsayısı 0,92.; otoriter tutum için iç tutarlılık katsayısı 0,78, kararlılık katsayısı 0,79 bulunmuştur.

Bu çalışma için otoriter tutum için iç tutarlılık katsayısı 0,77, koruyucu/istekçi tutum için tutarlılık katsayısı 0,83 ve demokratik tutum için tutarlılık katsayısı 0,92 bulunmuştur. Ölçeğin toplam iç tutarlılığı ise 0,82 bulunmuştur.

3.4.3. Duyguları İfade Etme Ölçeği (DİEÖ)

Duyguları İfade Etme Ölçeği 1990 yılında King ve Emmons tarafından oluşturulmuştur. İlk kez lisans öğrencileri üzerinde uygulanan bu ölçek, toplam 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçek olumlu, olumsuz ve yakınlık alt boyutlarından oluşmaktadır. 6. ve 14.

maddeler olumsuzdur, bu nedenle ters puanlanmıştır. Ölçek 7’li likert tipindedir ve “Kesinlikle Katılmıyorum” karşılığı 1 ve “Kesinlikle Katılıyorum” karşılığı 7 şeklinde hesaplanmıştır. Ölçek maddeleri toplanarak ölçeğin tamamı hesaplanmış ve toplam puan duyguları ifade etme yönelimiyle doğru orantılı olduğu görülmüştür. Ölçeğin orijinalinde, toplam iç tutarlılık 0.78 bulunmuştur.

Bu çalışmada: olumlu duygu ifadesi iç tutarlılık katsayısı 0,71, yakınlık duygu ifadesi iç tutarlılık katsayısı 0,57, olumsuz duygu ifadesi iç tutarlılık katsayısı ise 0,57 bulunmuştur. Ölçeğin toplam iç tutarlılığı ise 0,72 bulunmuştur.

3.5. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmamızda verileri analiz edebilmek için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 adlı program kullanılmıştır. Bu veriler analiz edilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlar (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma vb.) kullanılmıştır. Kullanılan ölçekler ve alt boyutları için yapılmış olan, t testi analizi ile ölçek puanlarının normal dağılım göstermediği görülmüştür. Bu nedenle değerlendirmeler nonparametrik testler kullanılarak yapılmış, değişkenler arasındaki ilişki değerlendirilmesinde Spearman Korelasyon Analizi, t-testi ve ki-kare bağımsızlık testi kullanılmıştır

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin algılanan anne baba tutumları ve duygu ifadeleri ölçeklerinden toplanan veriler ile birlikte araştırmacının hazırlamış olduğu sosyodemografik bilgi ve veri formundan elde edilen veriler yer almaktadır. Örneklemde elde edilen veriler; grubun genel özellikleri, frekans ve yüzde dağılımları şeklinde aşağıda verilmiştir. (Tablo 1)

Tablo 1 Katılımcılara ait sosyodemografik bilgiler (n=506)

	Frekans (N)	Yüzde (%)
Öğrencilerin Yaşları		
22	3	0,6
23	41	8,1
24	78	15,4
25	384	75,9
Öğrencilerin Cinsiyeti		
Kadın	276	54,5
Erkek	230	45,5
Kiminle İkamet Ettiği		
Anne ve baba ile yaşıyor	382	%75,5
Anne ile yaşıyor	52	%10,3
Baba ile yaşıyor	28	%5,5
Anne ölü, baba sağ	0	%0
Baba ölü, anne sağ	44	%8,7

Annenin Eğitim Düzeyi		
İlk/Ortaokul	188	%37,2
Lise	202	%39,9
Lisans	98	, %19,4
Lisansüstü	10	%2
Okur-yazar Değil	8	%1,6
Babanın Eğitim Düzeyi		
İlk/Ortaokul	156	%30,8
Lise	162	%32
Lisans	156	%30,8
Lisansüstü	24	%4
Okur-yazar Değil	8	%1,6
Kardeş Sayısı		
Tek Çocuk	38	%7,5
Bir kardeş	196	, %38,7
İki kardeş	148	%29,2
Üç kardeş	68	%13,4
Dört ve Daha Fazla Kardeş	56	%11,1
Kaçınıcı Çocuk Olduğu		
İlk Çocuk	186	%36,8
Ortanca Çocuk	94	%18,6
Sonuncu Çocuk	184	%36,4
Tek Çocuk	42	%8,3

Kaynak: Suvan, D. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilmeleri ile İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Klinik Psikoloji, İstanbul, 72.

Bulgularımıza göre, ankete katılan öğrencilerin yaşları 22-25 yıl (Ort. =24,67 yıl, SD=,649) arasındadır. Katılımcıların %54,5 i kadın, %45,5'i erkek öğrencidir. Katılımcıların %75,5'i anne ve babası ile, %10,3'ü annesiyle ve %5,5'i babası ile, yaşamakta ve katılımcıların %8,7'sinin babası hayatta değildir. Katılımcıların annelerinin %37,2'si ilk/ortaokul, %39,9'u lise, %19,4'ü lisans, %2 si lisansüstü mezunu iken %1,6'sı okur-yazar değildir. Katılımcıların babalarının %30,8'i ilk/ortaokul, %32'i lise, %30,8'i lisans, %4, si lisansüstü mezunu iken %1,6'sı okur-yazar değildir. Katılımcıların %7,5'i tek çocuk, %38,7'si bir kardeş, %29,2'si iki kardeş, %13,4'ü üç kardeş ve %11,1'i dört ve daha fazla kardeştir. Ayrıca katılımcıların %36,8'i ailenin ilk çocuğu, %18,6'sı ortanca çocuğu, %36,4'ü sonuncu çocuğu iken %8,3'ü tek çocuktur.

4.1. Ana Baba Tutumu Ölçeği ve Duyguları İfade Etme Ölçeği Verilerinin Normallik Varsayımı

Elde edilen verilerin analizlerini yapabilmek için öncelikle verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığının test edilmiştir. ABTÖ ve DİEÖ ölçekleri ve alt boyutları için yapılmış olan, t testi analizi sonuçları incelendiğinde test ortalamalarının eşit olmadığı ve grupların homojen dağılmadığı görülmüştür. (Tablo 2)

Tablo 3'te ölçeklerin çoğu alt boyutu normal dağılıma uygunluğu değerlendirilmiş ve ölçeklerin çoğu alt boyutunun normal dağılıma uygun olduğu bulunmuştur ($p>0,05$). Her bir ölçek ve ölçeğe ait alt boyutlar için çarpıklık ve basıklık katsayılarına göre yorum yapılacak olursa, bu durumda ABTÖ'nin normallik varsayımını sağlamadığı görülmektedir.

Tablo 2 Ölçeklere ait test sonuçları

	t	df	p
Algılanan Ana Baba Tutumu	0,782	504	0,435
Demokratik Tutum	-2,890	504	0,004
Koruyucu Tutum	3,318	504	0,001
Otoriter Tutum	1,187	504	0,236
Duygu İfade Etme	-3,572	504	0,001
Olumlu İfade	-5,806	504	0,001
Yakınlık İfade	-1,006	504	0,315
Olumsuz İfade	-0,713	504	0,476

Kaynak: Suvan, D. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilmeleri ile İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Klinik Psikoloji, İstanbul, 72.

Tablo 3 ABTÖ ve DİEÖ alt boyutlarına ait normallik testi sonuçları

	Test İstatistiği	P	Çarpıklık Katsayısı	Basıklık Katsayısı
ABTÖ	0,097	0,000	4,578	3,8469
Demokratik	0,095	0,000	-,722	-0,006
Koruyucu	0,099	0,000	0,489	0,025
Otoriter	0,077	0,000	0,472	-0,112
DİEÖ	0,092	0,000	-0,169	-0,937
Olumlu	0,085	0,000	-0,422	-0,395
Yakınlık	0,111	0,000	-0,283	-1,076
Olumsuz	0,076	0,000	-0,331	-0,423

ABTÖ: Ana Baba Tutum Ölçeği

DİEÖ: Duyguları İfade Etme Ölçeği

Kaynak: Suvan, D. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilmeleri ile İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Klinik Psikoloji, İstanbul, 72.

Tablo 4 Katılımcıların cinsiyetine göre algılanan anne baba tutum ile duygu ifade etme puanlarının karşılaştırılması

	Cinsi- yet	N	Orta- lama	Stan- dart Sapma	Stan- dart Hata
ABTÖ	Erkek	230	3,018	0,329	0,022
	Kadın	276	2,994	0,358	0,022
DİEÖ	Erkek	230	5,094	0,875	0,058
	Kadın	276	5,364	0,821	0,049
Demokratik Tutum	Erkek	230	3,728	0,818	0,054
	Kadın	276	3,946	0,872	0,053
Koruyucu Tutum	Erkek	230	2,439	0,571	0,038
	Kadın	276	2,247	0,706	0,043
Otoriter Tutum	Erkek	230	2,433	0,694	0,046
	Kadın	276	2,354	0,792	0,048
Olumlu İfade	Erkek	230	4,723	1,061	0,070
	Kadın	276	5,281	1,090	0,066
Yakınlık İfade	Erkek	230	5,405	0,947	0,062
	Kadın	276	5,491	0,968	0,058
Olumsuz İfade	Erkek	230	5,261	1,056	0,070
	Kadın	276	5,328	1,050	0,063

Tablo 4 Katılımcıların cinsiyetine göre algılanan anne baba tutum ile duygu ifade etme puanlarının karşılaştırılması

Cinsi- yet	N	Orta- lama	Stan- dart Sapma	Stan- dart Hata
---------------	---	---------------	---------------------	--------------------

Kaynak: Suvan, D. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilmeleri ile İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Klinik Psikoloji, İstanbul, 72.

Tablo 4'e bakıldığında kadınların duygularını ifade edebilme ortalamalarının 5.364, erkeklerin ortalamalarının ise 5.094 olduğu görülmüştür. Ayrıca kadın öğrencilerin olumsuz ifade ortalamalarının 5.328, erkeklerin ortalamalarının ise 5.261 olduğu görülmüştür. Olumlu ifade puanlarında ise kadınların ortalamalarının 5.281, erkeklerin ise 4.723 olduğu saptanmıştır. Yakınlık ifade boyutu incelendiğinde ise kadınların ortalama puanının 5.491, erkeklerin 5.405 olduğu görülmüştür. Ana baba tutumu toplam puanının cinsiyete göre ortalamalarına bakıldığında ise; kadınların puanlarının 2.994, erkeklerin puanlarının ise 3,018 olduğu görülmüştür. Ana baba tutum ölçeği altı testleri incelendiğinde ise; demokratik tutum ortalamaları kadınlar için 3.946, erkekler için ise 3.728 dir. Diğer bir alt test koruyucu tutum incelendiğinde, kadınların ortalamalarının 2.247, erkeklerin ortalamalarının ise 2.439 olduğu görülmüş; otoriter tutum ortalamalarının ise kadın için 2.354, erkek için 2.433 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5 Katılımcıların anne ve baba birlikteliği değişkenine göre ABTÖ alt boyutları ve DİEÖ bağımsız gruplar t-testi sonuçları

	t	df	p
DİEÖ	-1,814	504	0,070
Demokratik Tutum	2,731	504	0,007

Tablo 5 Katılımcıların anne ve baba birlikteliği değişkenine göre ABTÖ alt boyutları ve DİEÖ bağımsız gruplar t-testi sonuçları

	t	df	p
Koruyucu Tutum	-2,455	504	0,014
Otoriter Tutum	-2,879	504	0,004

Kaynak: Suvan, D. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilmeleri ile İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Klinik Psikoloji, İstanbul, 72.

Tablo 6 Katılımcıların anne baba birlikteliklerine göre algılanan anne baba tutum ile duygu ifade etme puanlarının karşılaştırılması

	Anne Baba Birlikteliği	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
DİEÖ	Tek Ebeveyn	124	5,120	0,912	0,082
	Ebeveynler Birlikte	382	5,280	0,833	0,043
Demokratik Tutum	Tek Ebeveyn	124	4,028	0,955	0,086
	Ebeveynler Birlikte	382	3,788	0,812	0,042
Koruyucu Tutum	Tek Ebeveyn	124	2,210	0,782	0,070

Tablo 6 Katılımcıların anne baba birlikteliklerine göre algılanan anne baba tutum ile duygu ifade etme puanlarının karşılaştırılması

	Anne Baba Birlikteliği	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Otoriter Tutum	Ebeveynler Birlikte	382	2,375	0,603	0,031
	Tek Ebeveyn	124	2,223	0,912	0,082
	Ebeveynler Birlikte	382	2,444	0,681	0,035

Kaynak: Suvan, D. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilmeleri ile İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Klinik Psikoloji, İstanbul, 72.

Tablo 5 incelendiğinde;

- DİEÖ puanı, Levene testi'nde anlamlı çıkmadığından ($p > .05$) veriler incelenmemiştir.
- Ebeveyn birliktelik durumunun demokratik tutum boyutu seviyelerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında demokratik tutum seviyelerinin birbirinden farklı olduğu bulunmuştur ($t=2,73$; $p=0,0007$). Buna göre ortalamalara bakıldığında tek ebeveyn ile olanların, ebeveynleri birlikte olanlara göre demokratik tutum seviyelerinin daha fazla olduğu bulunmuştur ($\mu_{\text{tek}}=4,028$, $SS=0,955$; $\mu_{\text{birlikte}}=3,788$, $SS=3,788$). (Tablo 6)
- Ebeveyn birliktelik durumunun koruyucu tutum boyutu seviyelerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında otoriter tutum seviyelerinin birbirinden farklı olduğu bulunmuştur ($t=-2,455$; $p=0,014$). Buna göre ortalamalara bakıldığında tek

ebeveyn ile olanların, ebeveynleri birlikte olanlara göre koruyucu tutum seviyelerinin daha düşük olduğu bulunmuştur($\mu_{\text{tek}}=2,210$, $ss=0,782$; $\mu_{\text{birlikte}}=2,375$, $ss=0,603$). (Tablo 6)

- Ebeveyn birliktelik durumunun otoriter tutum boyutu seviyelerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında otoriter tutum seviyelerinin birbirinden farklı olduğu bulunmuştur ($t=2,879$; $p=0.014$). Buna göre ortalamalara bakıldığında tek ebeveyn ile olanların, ebeveynleri birlikte olanlara göre otoriter tutum seviyelerinin daha az olduğu bulunmuştur($\mu_{\text{tek}}=2,223$, $ss=0,912$; $\mu_{\text{birlikte}}=2,444$, $ss=0,681$). (Tablo 6)

Tablo 7 Katılımcıların anne eğitim düzeyi değişkenine göre ABTÖ alt boyutları ve DİEÖ bağımsız gruplar t-testi sonuçları

	t	df	p
DİEÖ	-1,891	504	0,059
Demokratik Tutum	-1,202	504	0,230
Koruyucu Tutum	0,854	504	0,394
Otoriter Tutum	2,634	504	0,009

Kaynak: Suvan, D. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilmeleri ile İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Klinik Psikoloji, İstanbul, 72.

Tablo 8 Katılımcıların anne eğitim düzeyine göre algılanan anne baba tutum ile duygu ifade etme puanlarının karşılaştırılması

	Anne Eği- tim Düzeyi	N	Orta- lama	Standart Sapma	Stan- dart Hata
DİEÖ	Lise ve Altı	398	5,204	0,841	0,042
	Lisans ve Üzeri	108	5,379	0,895	0,086
Demokratik Tutum	Lise ve Altı	398	3,823	0,850	0,043
	Lisans ve Üzeri	108	3,935	0,869	0,084
Koruyucu Tutum	Lise ve Altı	398	2,348	0,638	0,032
	Lisans ve Üzeri	108	2,287	0,714	0,069
Otoriter Tutum	Lise ve Altı	398	2,435	0,774	0,039
	Lisans ve Üzeri	108	2,222	0,625	0,060

Kaynak: Suvan, D. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilmeleri ile İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Klinik Psikoloji, İstanbul, 73.

Tablo 7 incelendiğinde;

- Anne eğitim düzeyinin otoriter tutum boyutu seviyelerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında otoriter tutum seviyelerinin birbirinden farklı olduğu

bulunmuştur ($t=2,634$; $p=0,009$). Buna göre ortalamalara bakıldığında, anneleri lise ve altı mezuniyet derecesine sahip olanların lisans ve üzeri derecesine sahip olanlara göre otoriter tutum seviyelerinin daha fazla olduğu bulunmuştur ($\mu_{\text{liseve-altı}}=2,435$, $SS=0,774$; $\mu_{\text{lisansveüzeri}}=2,222$, $SS=0,625$). (Tablo 8)

- DİEÖ, demokratik tutum ve koruyucu tutum Levene testi'nde anlamlı çıkmadığından, ($p>.05$) veriler incelenmemiştir.

Tablo 9 Katılımcıların baba eğitim düzeyi değişkenine göre ABTÖ alt boyutları ve DİEÖ bağımsız gruplar t-testi sonuçları

	t	df	p
DİEÖ	1,053	504	0,293
Demokratik Tutum	-1,183	504	0,237
Koruyucu Tutum	4,063	504	0,001
Otoriter Tutum	2,37	504	0,006

Kaynak: Suvan, D. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilmeleri ile İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Klinik Psikoloji, İstanbul, 72.

Tablo 10 Katılımcıların baba eğitim düzeyine göre algılanan anne baba tutum ile duygu ifade etme puanlarının karşılaştırılması

	Baba Eğitim Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
DİEÖ	Lise ve Altı	326	5,271	0,842	0,047
	Lisans ve Üzeri	180	5,187	0,877	0,065
Demokratik Tutum	Lise ve Altı	326	3,814	0,775	0,043
	Lisans ve Üzeri	180	3,907	0,982	0,073
Koruyucu Tutum	Lise ve Altı	326	2,421	0,628	0,035
	Lisans ve Üzeri	180	2,178	0,673	0,050
Otoriter Tutum	Lise ve Altı	326	2,457	0,788	0,044
	Lisans ve Üzeri	180	2,268	0,660	0,049

Kaynak: Suvan, D. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilmeleri ile İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Klinik Psikoloji, İstanbul, 72.

Tablo 9 incelendiğinde;

- DİEÖ ve koruyucu tutum boyutu Levene testi'nde anlamlı çıkmadığından, ($p>.05$) veriler incelenmemiştir.
- Baba eğitim düzeyinin demokratik tutum boyutu seviyelerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonucunda, anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t=2,737$; $p=0,237$; $p>0.05$). (Tablo 9)
- Baba eğitim düzeyinin otoriter tutum boyutu seviyelerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında otoriter tutum seviyelerinin birbirinden farklı olduğu bulunmuştur ($t=2,737$; $p=0,006$). Buna göre ortalamalara bakıldığında babaları lise ve altı mezuniyet derecesine sahip olanların, lisans ve üzeri derecesine sahip olanlara göre otoriter tutum seviyelerinin daha fazla olduğu bulunmuştur ($\mu_{\text{liseve-altı}}=2,457$, $SS=0,788$; $\mu_{\text{lisansveüzeri}}=2,268$, $SS=0,660$). (Tablo 10)

Tablo 11 Katılımcıların kardeş varlığı değişkenine göre ABTÖ alt boyutları ve DİEÖ Bağımsız Gruplar t-testi Sonuçları

	t	df	p
DİEÖ	-1,763	504	0,079
Demokratik Tutum	1,089	504	0,277
Koruyucu Tutum	-2,629	504	0,009
Otoriter Tutum	-0,265	504	0,791

Tablo 11 Katılımcıların kardeş varlığı değişkenine göre ABTÖ alt boyutları ve DİEÖ Bağımsız Gruplar t-testi Sonuçları

	t	df	p
--	---	----	---

Kaynak: Suvan, D. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilmeleri ile İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Klinik Psikoloji, İstanbul, 72.

Tablo 12 Katılımcıların kardeş mevcudiyeti değişkenine göre algılanan anne baba tutum ile duygu ifade etme puanlarının karşılaştırılması

	Kardeş Varlığı	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
DİEÖ	Kardeşi Var	464	5,221	0,853	0,040
	Kardeşi Yok	42	5,463	0,861	0,133
Demokratik Tutum	Kardeşi Var	464	3,859	0,864	0,040
	Kardeşi Yok	42	3,710	0,740	0,114
Koruyucu Tutum	Kardeşi Var	464	2,312	0,658	0,031
	Kardeşi Yok	42	2,588	0,563	0,087
Otoriter Tutum	Kardeşi Var	464	2,387	0,750	0,035

Tablo 12 Katılımcıların kardeş mevcudiyeti değişkenine göre algılanan anne baba tutum ile duygu ifade etme puanlarının karşılaştırılması

Kardeş Varlığı	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Kardeşi Yok	42	2,419	0,751	0,116

Kaynak: Suvan, D. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilmeleri ile İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Klinik Psikoloji, İstanbul, 72.

Tablo 11 incelendiğinde;

- DİEÖ, koruyucu tutum ve otoriter tutum Levene testi'nde anlamlı çıkmadığından, ($p>.05$) veriler incelenmemiştir.
- Kardeş varlığı değişkeni ile demokratik tutum boyutu seviyelerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonucunda, anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t=1,089$; $p=0,277$; $p>0.05$).

Tablo 13. ABTÖ ve DİEÖ için alt boyutlara ait Pearson korelasyon değerleri

r	ABTÖ	Demokratik	Koruyucu	Otoriter	DİEÖ	Olumlu	Yakınlık	Olumsuz
---	------	------------	----------	----------	------	--------	----------	---------

ABTÖ 1

Demokratik	0,180**	1						
Koruyucu	0,748*	-0,467**	1					
Otoriter	0,474**	-0,710**	0,768**	1				
DiEÖ	0,187**	0,262**	-0,052**	-0,030	1			
Olumlu	0,156**	0,341**	-0,134**	-0,103*	0,877**	1		
Yakınlık	0,140**	0,168**	-0,028	0,000	0,858**	0,644**	1	
Olumsuz	0,140**	0,068	0,085	0,071	0,685**	0,358**	0,458**	1

*0,05<p<0,01 **p<0,01, r: Pearson korelasyon katsayısı

Kaynak: Suvan, D. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilmeleri ile İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Klinik Psikoloji, İstanbul, 72.

Tablo 13'teki değerlere göre bazı ölçekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç elde edilmemiştir. Bu değerler aşağıda verilmiştir.

- Olumsuz ifade ile demokratik tutum arasındaki ilişki ($r=.068$, $p=.127$)
- Yakınlık ifadesi ile koruyucu tutum arasındaki ilişki ($r=-.028$, $p=.531$)
- Olumsuz ifade ile koruyucu tutum arasındaki ilişki ($r=.085$, $p=.056$)
- Olumsuz ifade ile otoriter tutum arasındaki ilişki ($r=.071$, $p=.110$)
- Yakınlık ifadesi ile koruyucu arasındaki ilişki ($r=-.028$, $p=.531$)
- Yakınlık ifadesi ile otoriter arasındaki ilişki ($r=.000$, $p=.998$)

Tablo 13'e tekrar bakıldığında birbiriyle ilişkili ölçekler aşağıda verilmiştir.

- Demokratik tutum ile ABTÖ toplam puanı arasındaki ilişki ($r=.180$, $p=.000$) düşük düzeyde ve pozitif yönlüdür. Demokratik tutum boyutunda alınan puanlar arttıkça ABTÖ'nde de puan artışı olur.
- Koruyucu tutum ile ABTÖ toplam puanı arasındaki ilişki ($r=.748$, $p=.000$) orta düzeyde ve pozitif yönlüdür. Koruyucu tutum boyutunda alınan puanlar arttıkça ABTÖ'nde de puan artışı olur.
- Koruyucu tutum ile demokratik tutum arasındaki ilişki ($r=-.467$, $p=.000$) orta düzeyde ve negatif yönlüdür. Koruyucu tutum boyutunda alınan puanlar arttıkça demokratik tutum puanında azalma olur.
- Otoriter tutum ile ABTÖ toplam puanı arasındaki ilişki ($r=.474$, $p=.000$) orta düzeyde ve pozitif yönlüdür. Otoriter tutum boyutunda alınan puanlar arttıkça ABTÖ'nde de puan artışı olur.

- Otoriter tutum ile demokratik tutum puanı arasındaki ilişki ($r=-.710$, $p=.000$) orta düzeyde ve negatif yönlüdür. Otoriter tutum boyutunda alınan puanlar arttıkça demokratik tutum puanında azalma olur.
- Otoriter tutum ile koruyucu tutum puanı arasındaki ilişki ($r=.768$, $p=.000$) orta düzeyde ve pozitif yönlüdür. Otoriter tutum boyutunda alınan puanlar arttıkça koruyucu tutum puanında da artış olur.
- DİEÖ ile demokratik tutum puanı arasındaki ilişki ($r=.262$, $p=.000$) düşük düzeyde ve pozitif yönlüdür. Duygu ifade etme toplam puanı arttıkça demokratik tutum puanında artış olur.
- DİEÖ ile koruyucu tutum puanı arasındaki ilişki ($r=-.52$, $p=.243$) düşük düzeyde ve negatif yönlüdür. Duygu ifade etme toplam puanı arttıkça koruyucu tutum puanında düşüş olur.
- DİEÖ ile otoriter tutum puanı arasındaki ilişki ($r=-.030$, $p=.495$) düşük düzeyde ve negatif yönlüdür. Duygu ifade etme toplam puanı arttıkça otoriter tutum puanında azalma olur.
- Olumlu duygu ifade boyutu ile ABTÖ toplam puanı arasındaki ilişki ($r=.156$, $p=.000$) düşük düzeyde ve pozitif yönlüdür. Olumlu duygu ifade boyutunda alınan puanlar arttıkça ABTÖ toplam puanı da artar.
- Olumlu duygu ifade boyutu ile demokratik tutum puanı arasındaki ilişki ($r=.341$, $p=.000$) düşük düzeyde ve pozitif yönlüdür. Olumlu duygu ifade boyutu puanı arttıkça demokratik tutum puanında artış olur.
- Olumlu duygu ifade boyutu ile koruyucu tutum puanı arasındaki ilişki ($r=-.134$, $p=.003$) düşük düzeyde ve negatif yönlüdür. Olumlu duygu ifade boyutu puanı arttıkça koruyucu tutum puanında düşüş olur.
- Olumlu duygu ifade boyutu ile otoriter tutum puanı arasındaki ilişki ($r=-.103$, $p=.020$) düşük düzeyde ve negatif yönlüdür. Olumlu duygu ifade boyutu puanı arttıkça otoriter tutum puanında azalma olur.

- Olumlu duygu ifade boyutu ile DİEÖ toplam puanı arasındaki ilişki ($r=.877$, $p=.000$) yüksek düzeyde ve pozitif yönlüdür. Olumlu duygu ifade boyutunda alınan puanlar arttıkça DİEÖ toplam puanında artış olur.
- Yakınlık boyutu ile ABTÖ toplam puanı arasındaki ilişki ($r=.140$, $p=.002$) düşük düzeyde ve pozitif yönlüdür. Yakınlık boyutu puanı arttıkça ABTÖ toplam puanında artış olur.
- Yakınlık boyutu ile demokratik tutum puanı arasındaki ilişki ($r=.168$, $p=.000$) düşük düzeyde ve pozitif yönlüdür. Yakınlık boyutu puanı arttıkça demokratik tutum puanında artış olur.
- Yakınlık boyutu ile DİEÖ toplam puanı arasındaki ilişki ($r=.858$, $p=.000$) yüksek düzeyde ve pozitif yönlüdür. Yakınlık boyutunda alınan puanlar arttıkça DİEÖ toplam puanında artış olur.
- Yakınlık boyutu ile olumlu duygu ifade boyutu puanı arasındaki ilişki ($r=.644$, $p=.000$) orta düzeyde ve pozitif yönlüdür. Yakınlık boyutunda alınan puanlar arttıkça olumlu duygu boyutu puanında artış olur.
- Olumsuz ifade boyutu ile ABTÖ toplam puanı arasındaki ilişki ($r=.140$, $p=.000$) düşük düzeyde ve pozitif yönlüdür. Olumsuz ifade puanı arttıkça ABTÖ toplam puanında artış olur.
- Olumsuz ifade boyutu ile DİEÖ toplam puanı arasındaki ilişki ($r=.685$, $p=.000$) orta düzeyde ve pozitif yönlüdür. Olumsuz ifade boyutunda alınan puanlar arttıkça DİEÖ toplam puanında artış olur.
- Olumsuz ifade ile olumlu ifade boyutu puanı arasındaki ilişki ($r=.358$, $p=.000$) orta düzeyde ve pozitif yönlüdür. Olumsuz ifade boyutunda alınan puanlar arttıkça olumlu ifade boyutu puanında artış olur.
- Olumsuz ifade ile yakınlık boyutu puanı arasındaki ilişki ($r=.458$, $p=.000$) orta düzeyde ve pozitif yönlüdür. Olumsuz ifade boyutunda alınan puanlar arttıkça yakınlık boyutu puanında artış olur.

Tablo 14 *Ki-kare sonuçları*

Fonksiyon	Ki-Kare	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık Düzeyi
Demokratik Tutum Boyutu ve Duygu İfade Etme	10052,909	2162	0,000
Koruyucu Tutum Boyutu ve Duygu İfade Etme	9901,944	1833	0,000
Otoriter Tutum Boyutu ve Duygu İfade Etme	7641,058	1410	0,000

Kaynak: Suvan, D. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Duygularını İfade Edebilmeleri ile İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Klinik Psikoloji, İstanbul, 72.

Tablo 14’ te ABTÖ alt boyutları olan demokratik tutum, koruyucu tutum ve otoriter tutumların DİEÖ toplam puanı ile ilişkisine verilerin normal dağılmaması sebebi ile, ki-kare (chi-square) bağımsızlık testi yöntemi ile bakılmıştır.

Tablodan da anlaşılacağı üzere ABTÖ alt boyutları ve DİEÖ toplam puanı p değerleri 0,000 bulunmuştur ($p < 0.05$). Fakat Crosstabulation sonuçlarında %85’ten fazla değerlerin 5’ten büyük olması sebebiyle ki-kare testinden anlamlı bir sonuç alınamamıştır.

TARTIŞMA VE YORUM

Kişinin kendini ifade etmesi, benliğini ortaya koyması ve iç görü kazanması açısından önemli bir unsurdur. Duygu ifadesi ise bu ifade türlerinden birisidir. Son yıllarda duygu paylaşımının, psikolojik iyi oluş ile ilişkisinin araştırılmasında önemli bir artış görülmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda, sıkıntı veren duygu ve düşüncelerin ifade edilmesiyle; bilişsel alanda yeniden yapılanma ve duyarlılığı azaltma sistemleri yoluyla psikolojik iyileşmenin gerçekleştiği görülmüştür. Hissedilen sıkıntılarla ilgili paylaşım yapılmasının olumlu duygulanımda artma, olumsuz düşüncelerde ise azalma gibi etkileri olduğu görülmüştür.

Çalışmamızda, yüksek lisans öğrencilerinde algılanan anne ve baba tutumlarının, duygularını ifade edebilme düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın bu bölümünde, ebeveyn tutumu ve duyguları ifade kavramlarının birbirleri ile ilişkileri saptanmış, bulgular ile gösterilmiş ve ilgili literatür kapsamında tartışılmıştır.

Araştırmamızın örnekleme 276 kadın, 230 erkek katılımcı olmak üzere toplam 506 kişiden oluşmaktadır. Örneklemin büyük çoğunluğu anne-babası ile birlikte yaşamaktadır. Geriye kalan 52 katılımcı annesi ile, 28 katılımcı ise babası ile yaşamaktadır.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre;

- **Öğrencilerin algıladıkları demokratik tutum boyutu ile ebeveynlerinin birlikteliği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur.** Ebeveynleri boşanmış veya vefat etmiş öğrencilerin, ebeveynleri birlikte olanlara kıyasla, anne ve babalarını daha fazla demokratik olarak algıladıkları sonucuna varılmıştır. Oktay'ın çalışmasında, birlikte yaşayan ebeveynlerin daha fazla demokratik algılandığı görülmüştür (Oktay G. , 2016). Bu çalışmanın örnekleme 55'i kadın, 24'ü erkek olmak üzere, 79 üniversite öğrencisinden oluşmuştur. Katılımcılar 23-34 yaş aralığında olup 29'u lise mezunu, 40'ı yüksekokul mezunu ve 10'u lisansüstü mezundur. Bu çalışma ile bizim elde ettiğimiz sonuç örtüşmemekte-

dir. Bu duruma iki çalışma arasında var olan yaş aralığı ve cinsiyet dağılımı farklılıkları yol açmış olabilir.

- **Anne ve baba birlikteliği değişkeninin ise duygu ifade etme ile anlamlı bir ilişkisi bulunmamıştır.**
- **Katılımcıların algıladıkları koruyucu tutum boyutu ile ebeveynlerinin birlikteliği arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur.** Ebeveynleri birlikte olan öğrencilerin ebeveynleri boşanmış veya vefat etmiş olan öğrencilere kıyasla, anne ve babalarını daha fazla koruyucu ve otoriter olarak algıladıkları görülmüştür.

Katılımcıların annelerinin eğitim düzeyi incelendiğinde, büyük çoğunluğun lise mezunu olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra ilk ve ortaokul mezunu oranı da lise mezunu oranına yakındır. Katılımcıların babalarının eğitim düzeyi incelendiğinde ise, lise mezunu oranının daha fazla olduğu görülmektedir. Bulgulara göre;

- **Katılımcıların annelerinin eğitim düzeylerinin otoriter tutum boyutu ile anlamlı bir ilişkisi olduğu bulunmuştur.** Anne ve babaları okur-yazar olmayan veya ilk, ortaokul ve lise mezunu olan öğrencilerin; anneleri lisans ve üzeri düzeyde mezun olanlara kıyasla, ebeveynlerini daha otoriter olarak algılamıştır. Bu durumda, ebeveynlerin eğitim seviyesi düştükçe, çocukların anne ve babalarını otoriter olarak algılaması da artmaktadır.
- **Öğrencilerin babalarının eğitim düzeyinin, demokratik tutum, koruyucu tutum ve duyguları ifade etme değişkenleri ile anlamlı herhangi bir ilişkisi bulunmamıştır.** Torucu (1990), 13-14 yaşlarındaki öğrencilerle yaptığı çalışmasında katılımcıların babalarının eğitim düzeylerinin yükselmesinin, sergilenen olumlu davranışı arttırdığı gözlenmiştir. Çalışmasını 251 kadın, 249 erkek ergen öğrenci ile yürütmüşten Atalay (2018) 'da çalışmamız ile benzer şekilde ; ergenlerin ebeveyn tutum algısı ve arkadaşlık ilişkilerine ilişkin yaptığı araştırma sonu-

cunda, baba öğrenim seviyesi ve demokratik tutum arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

- **Bunun yanında çalışmada baba eğitim düzeyi düştükçe, koruyucu tutum puanının arttığı bulunmuştur.**
- **Ayrıca baba eğitim düzeyi arttıkça algılanan demokratik tutum puanı artmıştır.** Araştırma sonucunda koruyucu ve demokratik ebeveyn tutum alt boyutlarının puanları ile baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş olsa da otoriter ebeveyn tutumu alt boyutları ile arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık belirlenememiştir. Yılmaz'ın 2009 yılındaki çalışmasında da anne ve babanın eğitim düzeyi ile demokratik tutum boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Yılmaz M. T., 2009). Buna göre anne ve babanın eğitim düzeyi yükseldikçe demokratik tutum puanı artmaktadır. Bununla birlikte anne ve babanın eğitim düzeyi ile koruyucu ve otoriter algılanan tutumlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Çalışmanın bulguları genel olarak bizim baba eğitim düzeyi ile ilgili elde ettiğimiz sonuçlardan farklıdır. Bu duruma Yılmaz'ın çalışma grubunda, çalışmamızın aksine, cinsiyet dağılımının eşit olmaması yol açmış olabilir.

Araştırmamızda katılımcıların büyük çoğunluğu bir kardeşe sahiptir ve ayrıca ilk çocuk ya da sonuncu çocuklardır. Elde edilen bulgulardan;

- **Duyguları ifade etme, koruyucu tutum, demokratik tutum ve otoriter tutum boyutları ile katılımcıların kardeş varlığı değişkeni arasında herhangi bir ilişki olmadığı saptanmıştır.** Literatürde Sroufe, (2005)'te yaptığı boylamsal çalışmasında, araştırmamızdan farklı olarak 200'den fazla annenin bebeklerini örneklem olarak almış ve araştırmasını bu bebeklerin yetişkinliklerine dek sürdürmüştür. Çalışmada ebeveynleri ile güvenli bağlanma kuran çocukların; duygu düzenlemeleri, duygu ifadeleri, özgüven gelişimlerinde daha rahat oldukları görülmüştür (Sroufe, 2005). Mikulincer 1995 çalışmasının örneklemini ise 120 öğrenciden oluşmaktadır. Bu çalışmada ise ebeveynleri ile güvenli bağ kuramamış çocukların duygulanımlarının,

diğer gruplara kıyasla daha düşük olduğu görülmüştür (Mikulincer, 1995). Yılmaz, (2009) ise lisans öğrencilerinin öz-anlayışlarının ebeveyn tutumları ile ilişkisinin; cinsiyet, sınıf düzeyi, okuduğu bölüm, ebeveyn eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik düzey ve kardeş sırası değişkenleri ile ilişkisi incelenmiştir. Bu çalışmanın örneklemini lisans öğrenimi gören 375 kız ve 164 erkek, toplam 539 öğrenci oluşturmuştur.

Duyguları ifade edebilmenin cinsiyet değişkeni ile ilişkisi incelendiğinde ise;

- **Kadın öğrencilerin erkeklere oranla duygularını daha fazla ifade ettikleri görülmüştür.** Buna bağlı olarak kadın öğrencilerin; olumlu, olumsuz ve yakınlık duygularını, erkeklere kıyasla daha fazla ifade ettikleri tespit edilmiştir. Özyürek A. ve Özkan İ., (2015) çalışmasında ise bizim çalışmamızdan farklı olarak, örneklemini 613 lise öğrencisi ile oluşturulmuştur. Çalışmada kız ergenlerin sözel olmayan mesajları iletebilme becerisinin, erkek ergenlerden daha iyi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kız öğrencilerin erkeklere kıyasla anne ve babalarını daha fazla demokratik olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak incelendiğinde, öğrencilerin algılamış oldukları ebeveyn tutumları ile sosyal becerileri arasında istatistiksel anlamda anlamlı bir ilişkisi olmadığı sonucuna varmışlardır (Özyürek, 2015). Yılmaz'ın çalışmasında ise bizim çalışmamızın aksine, üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile öz-anlayışları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Yılmaz M. T., 2009). Bu bilgiden yola çıkarak cinsiyet değişkeninin öz-anlayışa kıyasla, duygu ifadesine etkisinin daha fazla olduğu düşünülebilir.
- **Ayrıca erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla ebeveynlerini daha fazla otoriter ve koruyucu algılamışlardır.** Yılmaz'ın yapmış olduğu çalışmada da benzer şekilde, erkek öğrencilerin anne ve baba tutumlarını kız öğrencilere kıyasla daha fazla koruyucu ve otoriter olarak algıladıkları tespit edilmiştir. (Yılmaz M. T., 2009)

Araştırmamızın temel amacı çerçevesinde, algılanan anne baba tutumları ile öğrencilerin duygularını ifade etmeleri arasındaki ilişki de incelenmiştir. Buna göre, ana-baba tutum türleri ile duygu ifade etme ölçeği toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Bulgular sonucunda;

- **Algılanan demokratik tutum arttıkça, ifade edilen duyguda artış olmaktadır.** Bu durumda; ebeveynlerini demokratik tutum özelliklerine sahip olarak değerlendiren bireyler, duygularını ifade etmekte daha iyi oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Literatürde de ebeveyn ve çocuk bağlanma özelliklerine göre çocukların duygu ifade etme farklılıkları hakkında yapılmış araştırmalarda çalışmamız sonuçlarına benzer sonuçlar alınmıştır. Bu çalışmalara göre ebeveynleri ile güvenli bağlanma kuran bireyler, duygularını düzenleme ve ifade etmede daha rahatlardır (Sroufe, 2005). Ayrıca bu bireylerin, kendilerini oldukları gibi kabul ettikleri ve stresle mücadele edebileceklerine dair pozitif yönde inançları oldukları elde edilmiştir (Mikulincer, 1995). Yılmaz'ın araştırmasında ise, ailelerini ilgili veya demokratik olarak algılayan öğrencilerin ailelerini otoriter ve koruyucu olarak algılayanlara göre genel olarak daha olumlu etkilendikleri görülmüştür (Yılmaz A. , 1999).

Çalışmamızda aynı zamanda;

- **Algılanan koruyucu tutum arttıkça, ifade edilen duyguda azalma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.** Böylece; ebeveynlerini koruyucu tutum kriterlerine sahip olarak algılayan öğrencilerin, duygularını ifade etmede daha fazla sorun yaşadıkları görülmüştür. Benzer şekilde;
- **Algılanan otoriter tutum arttıkça ifade edilen duyguda azalma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.** Ebeveynlerini otoriter tutum kriterlerine sahip olarak algılayan öğrencilerin, duygularını ifade etmede sıkıntı yaşadıkları düşünülebilir.
- **Duygu ifade etme ölçeği toplam puanı, algılanan ana baba tutum ölçeğinin tüm alt ölçekleri ile ilişkili çıkmıştır.** Literatürde de benzer şekilde güvensiz

bağlanma geliştiren bireylerin benlik saygılarının düşük (Cooper, 1988; Sroufe, 2005), kişilerarası sorunlarının (Wei, 2011; Kobak, 1988) ise yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Wei'nin bu çalışmasında örneklem, 18-42 yaş aralığındaki 108 kadın ve 86 erkekten oluşmaktadır. Araştırmada bizim çalışmamızdan farklı olarak, niversite öğrencilerine ek, yetişkinler de katılım göstermişlerdir. Wei bu çalışmada bağlanma, öz-şefkat, empati ve öznel-iyi oluş kavramlarının birbirleri ile ilişkili olup olmadıklarını incelemiştir. Ayrıca çalışmamızla paralel şekilde bazı araştırmalarda; sorun yaratan olaylar hakkında konuşmanın veya yazmanın olumlu duygulanımda artışa ve olumsuz düşüncelerde azalmaya etkisinin olduğu bulunmuştur (Lepore, 2000; Smyth, 1999). Ayrıca Yeşil H. (2018) yapmış olduğu çalışmada, anne bağlanma puanları ve duygu ifade etme puanları arasında düşük düzeyde ve negatif ilişki saptamıştır. Çalışma, bizim araştırmamıza benzer örnek-leme sahip olduğundan ve ebeveyn ocuk ilişkisini incelendiğinden ele alınmıştır. Yeşil bu çalışmasında bağlanma, somatizasyon ve duygu ifade etme arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma rneklemine 175 şkdar niversitesi ğrencisi oluşturmaktadır. Yapılan alışma sonucunda somatizasyon ve duygu ifade etme arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Yeşil, 2018).

- **Ayrıca alışma bulgumuza göre demokratik tutum puanı arttıķa, olumlu duygu ifade etme puanı da artmaktadır.** Buna göre öğrencilerin ebeveynlerini demokratik olarak algılamaları, daha fazla olumlu duygu göstermelerini sağlamaktadır. Koruyucu tutum puanı için ise tam aksi söz konusudur.
- **Koruyucu tutum puanı arttıķa, olumlu duygu ifadesi azalmaktadır.** Bu durumdan yola çıkarak, anne ve babasını koruyucu tutum nitelikleri ile algılayan öğrencilerin, daha az olumlu duygu paylaşımı yaptıkları görülmüştür. Genel olarak incelendiğinde; duygu ifadesinin artmasında, ebeveynle kurulan sağlıklı iletişim ve bağlanma türlerinin, kişinin kendini ifade etmesinde etkisi olduğu görülmektedir. Benzer şekilde yapılmış çalışmalarda da (Armsden, 1987; Blain, 1993; Bradford, 1993) ebeveynleri ile güvenli bağlanan ergenlerin; benlik saygılarının,

yaşam doyumlarının, sosyal ilişkilerinin daha iyi olduğu ve psikolojik gerilemenin daha az olduğu tespit edilmiştir (Kurt D., 2013) . Yardım, E. (2019) ise çalışmasında anne ve babanın karakter özellikleri ve ebeveynlik tutumlarının, çocuklarının iletişim becerileri ile ilişkisini incelemiştir. İlişkisel tarama modeline uygun olarak düzenlenen araştırmanın örneklemini, 5-6 yaş aralığındaki 300 çocuk ve bu çocukların ebeveynleri oluşturmuştur. Çalışma sonucunda, ebeveynlerin aşırı koruyucu tutumu ve demokratik tutumu ile çocuklarının aktif iletişimde bulunmaya yönelik iletişim becerileri arasında istatistiksel anlamda anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre; ebeveynlerin aşırı koruyucu tutumu arttıkça, çocuklarının aktif iletişimde bulunmaya yönelik iletişim becerileri de artmaktadır (Yardım, 2019). Buna göre, Yardım'ın çalışmasının sonuçları bizim çalışmamızın sonuçları ile örtüşmektedir.

Araştırmamız örneklemini tek bir üniversiteye devam eden ve çalışmaya katılımı kabul eden öğrencilerle sınırlıdır. Bu sebeple daha büyük ve farklı yaş gruplarını da içeren örneklemlemler ile çalışılarak bu konuyla alakalı daha kesin ve doğru bilgilere ulaşılabileceği düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırmanın çalışma grubu İstanbul Gelişim Üniversitesi klinik psikoloji yüksek lisans programında okuyan 276 kadın ve 230 erkekten oluşmaktadır. Bu durum ise bulguların genellenebilirliği açısından sınırlama getirmektedir. Örneklemin genişletilip farklı şehirlerde yaşayan insanlarla yapılması, çalışmanın genellenebilirliği açısından daha iyi olacaktır. Bunun yanında, çalışmanın farklı örneklem grupları ile gerçekleştirilmesinin, hipotezlerin test edilebilirliğini sağlayacağı düşünülmektedir. Duyguları ifade etme ile psikolojik iyi oluş arasındaki bağı ortaya koyan araştırmalar ele alındığında, bu kavramın daha fazla üzerinde durulması gereken bir durum olduğu düşünülmektedir.

Ülkemizde anne baba tutumlarını inceleyen geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış ölçekler bulunmasına rağmen, bu konuda kültürümüze has ölçeklerin geliştirilerek, değerlendirilmesinin kültürümüze özel farklılıkları anlayabilmek açısından yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ağır, M. A. (2005). *Gelişim ve Öğrenme*. İstanbul: Nobel Yayınevi.
- Amato, P. &. (2002). Parenting practices, child adjustment, and family diversity. *Journal of Marriage and Family*, 64.
- Armsden, G. C. (1987). The inventory of parent and peer attachment: Individual differences and their relationship to psychological well-being in adolescence. *J Yth and Adoles*, 16, 420-444.
- Artan, İ. B. (2005). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. Morpa Kültür Yayınları.
- Atalay, D. (2018). *Ergenlerin anne-baba tutum algısı ve arkadaşlık ilişkileri ile duygu düzenlemelerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Bacanlı, H. (2004). *Sosyal İlişkilerde Benlik (Kendini Ayarlama Psikolojisi)*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Baumrind D. J. (1991). The Infuence Of Parenting Style On Adolescent Competence Andsubstance Use. *EarlyAdolesc*, 59-70.
- Berk, L. (2015). *Child development*. Pearson Higher Education AU.
- Blain, M. T. (1993). Attachment and perceived social support in late adolescence: The interaction between working models of self and others. *J Adolesc Res*, 8, 226-238.
- Bolton, E. E. (2003). The relationship between selfdisclosure and symptoms of posttraumatic stress disorder in peacekeepers deployed to Somalia. *Journal of Traumatic Stress*, 3(16), 203-210.
- Bradford, E. L. (1993). Current parental attachment: Its relation to perceived psychological distress and relationship satisfaction in college students. *J Coll Stud Dev*, 34, 250-265.
- Clark, L. F. (1993). Stress and cognitive–conversational benefits of social interaction. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 12, 25-55.
- Collins, A. M. (1994). Self disclosure and liking: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 116, 457-475.
- Cooper, M. L. (1988). Attachment styles, emotion regulation, and adjustment in adolescence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 1380-1397.

- Darling, N. &. (1993). Parenting style as context: An Integrative Model. *Psychological Bulletin*, 113.
- Dönmez, M. M. (2007). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerine Göre Yaşam Doyumu ve Duyguları İfade Etme Eğilimlerinin Karşılaştırılması*.
- Flannery, D. J. (1993). Affective expression and emotion in early adolescence: An introduction. *Journal of Early Adolescence*, 356-360.
- Goleman, D. (1996). *Emotional Intelligence (Why it can matter more than IQ)*. Varlık Yayınları A.Ş.
- Goleman, D. (2011). *Duygusal Zekâ Neden IQ'dan Daha Önemlidir?* . İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gottman, J. M. (1996). Parental meta-emotion philosophy and the emotional life of families: Theoretical models and preliminary data. *Journal of Family Psychology*, 10, 243–268.
- Greenberg, M. A. (1996). Emotional expression and physical health: Revising traumatic memories or fostering self-regulation? *Journal of personality and social psychology*, 3(71), 588-603.
- Harlak, H. A. (2007). *Temel İletişim Becerileri*. Adnan Menderes Üniversitesi Yayınları.
- Hemenover, S. H. (2003). The good, the bad, and the healthy: Impacts of emotional disclosure of trauma on resilient self-concept and psychological distress. *Society for Personality and Social Psychology*, 10(23), 1236-1244.
- Katz, I. M. (1994). Ambivalence over emotional expression and wellbeing: Nomethetic and ideographic tests of the stress buffering hypothesis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67, 513–524.
<https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2F0022-3514.67.3.513>
adresinden alındı.
- Kenndy-Moore, E. W. (2001). How and when does emotional expression help? . *Review of General Psychology*, 5, 187-212.
- King, L. A. (1990). Conflict over emotional expression: psychological and physical correlates. *Journal of personality and social psychology*, 5(58), 64-877
- King, L. A. (1993). Emotional expression ambivalence over expression, and marital satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10, 601-607.

- Kobak, R. R. (1988). Attachment in late adolescence: Working models, affect regulation, and representations of self and others. *Child Development*, 135-146
- Köknel, Ö. (1997). *Kaygıdan Kişiliğe Mutluluk*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kurt D., S. M. (2013). Ana Babanın Psikolojik Kontrolü ile Gencin Yalnızlığı Arasındaki İlişkide Kişilerarası Güven İnancı ve Bağlanmanın Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 28(71), 105-116.
- Kuyumcu, B. (2012). Türk ve İngiliz üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş duygusal farkındalık ve duygularını ifade etmelerinin ülke ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 1-24.
- Kuzgun, Y. &. (2005). Ana baba tutumları ölçeği (ergenler ve yetişkinler için). *PDR'de kullanılan Ölçekler: Rehberlik Ve Psikolojik Danışmada Kullanılan Ölçme Araçları Ve Programları Dizisi*, 69-75.
- Kuzucu, Y. (2006). *Duyguları fark etmeye ve ifade etmeye yönelik bir psikoeğitim programının, üniversite öğrencilerinin duygusal farkındalık düzeylerine, duyguları ifade etme eğilimlerine, psikolojik ve öznel iyi oluşlarına etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi.
- Kuzucu, Y. (2008). Duygusal farkındalık düzeyi ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(29), 51-64.
- Lamborn S D, M. N. (1991). Patterns of Competence And Adjustment Among Adolescents From Authoritative, Authoritarian, Indulgent, And Neglectful Families. *Child Development*, 54,560-589,877.
- Lane, R. D. (1998). Sociodemographic correlations of alexithymia. *Comprehensive Psychiatry*, 39(6), 377.
- Lepore S. J., F.-B. P. (2004). It's not that bad: Social challenges to emotional disclosure enhance adjustment to stress. *Anxiety, Stress, and Coping*, 4(17), 341-361.
- Lepore, S. J. (2000). Talking facilitates cognitive-emotional processes of adaptation to an acute stressor. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 499-509.
- Littlejohn, S. W. (2010). *Theories of human communication*. Beverly Hills: CA. Sage: Waveland press. https://1stdirectory.co.uk/_assets/files_comp/71f26f2c-b2b4-4339-bb4c-8b42d88becba.pdf adresinden alındı.
- Lundh, L. G. (2002). Alexithymia, Memory of Emotion, Emotional Awareness, and Perfectionism. *Emotion*, 2(4), 152-167.

- Maccoby, E. v. (1983). *Socialization In The Contex Of The Family: Parent-Child Interaction*.
- MEGEP. (2007). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Duygusal Gelişim*. Millî Eğitim Bakanlığı: http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Duygusal%20Geli%C5%9Fim.pdf adresinden alındı.
- Mendolia, M. K. (1993). Effects of talking about a stressful event on arousal: Does what we talk about make a difference? . *Journal of Personality and Social Psychology*, 283-292.
- Mete Otlu, B. İ. (2016). Duyguları Fark Etme ve İfade Etme Psiko-Eğitim Programının Psikolojik Danışman Adaylarının Öz-duyarlık Düzeyine Etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* , 15(56), 270-287.
- Mikulincer, M. V. (1995). Attachment styles and repressive defensiveness: The accessibility and architecture of affective memories. *Journal of Personality And Social Psychology*, 68,917.
- Nolen-Hoeksama, S. M. (1993). Response styles and the duration of episodes of depressed mood. *Journal of Abnormal Psychology*, 20-28.
- Novick-Kline, P. T. (2005). Level of emotional awareness as a differentiating variable between individuals with and without generalized anxiety disorder. *Journal of Anxiety Disorders*, 5(19), 19, 557-572.
- Oktay, B. (2014). Aleksitimi: Bağlanma, Benlik Algısı, Kişilerarası İlişki Tarzları ve Öfke. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(33), 31.
- Oktay, G. (2016). *Algılanan Anne Baba Tutumu İle Bağlanma Biçimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji , İstanbul.
- Öksüz, Y. (1997). *Duyguların Açılması Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Özerklik Düzeyine Etkisi*. Doktora Tezi, On dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Özdemir, M. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Okul Yaşamının Niteliğine İlişkin Algılarının Cinsiyet ve Fakülte Değişkenlerine Göre İncelenmesi. *Çoluk Çocuk Dergisi* , 38-40.
- Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede İletişim ve Yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları.

- Özyürek, A. Ö. (2015). Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 73. doi: 10.14486/IJSCS259
- Pennebaker, J. W. (1989). Confession, inhibition, and disease. (A. Press, Dü.) *Advances in experimental social psychology*.
- Pennebaker, J. W. (1997). Writing about emotional experiences as a therapeutic process. *Psychological Science*, 8, 162-166
- Polce-Lynch, M. M. (2001). Adolescent self-esteem and gender: Exploring relations to sexual harassment, body image, media influence, and expression. *Journal of Youth and Adolescence*, 30(2), 225-244.
- Reeve, J. (2005). *Motivasyon Ve Duyguyu Anlamak*. USA: Wiley and Sons.
- Rime, B. M. (1991). Beyond the emotional event: Six studies on the social sharing of emotion. *Cognition and Emotion*, 435-465.
- San-Bayhan, P. &. (2009). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. Ankara: Morpa Yayınları.
- Schore, A. N. (1996). The experience-dependent maturation of a regulatory system in the orbital prefrontal cortex and the origin of developmental psychopathology. *Developmental Psychopathology*, 8, 59-87.
- Serim, F. &. (2015). Yetişkinlerin psikolojik yardım arama tutumlarının yordanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 16(1), 177-198.
- Smyth, J. M. (1999). Effects of writing about stressful experiences on symptom reduction in patients with asthma or rheumatoid arthritis: A randomized trial. *Journal of American Medical Association*, 281, 1304-1309
- Sroufe, L. (2005). Attachment and development: a propective, longitudinal study from birth to adulthood. *Attachment and Human Development*, 7, 349-367
- Stassen Berger, K. (2007). Update on bullying at school: science forgotten? *Developmental Review*, 27(1), 90-126. doi:doi:10.1016/j.dr.2006.08.002
- Steinberg, L. E. (1989). Authoritative parenting, psychosocial maturity and academic success among adolescents. *Child Development*, 62, 1424-1436.
- Sypher, H. E. (1988). Getting emotional. *American Behavioral Scientist*, 31(3), s. 372-383. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/000276488031003008> adresinden alındı.

- Şahin, G. N. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma, Öznel İyi Oluş ve Algıladıkları Sosyal Destek Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şanlı, D. (2007). *Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Taylor, G. J. (1991). Alexithymia construct: A potential paradigm for psychosomatic medicine. *Psychosomatics*, 32,153-164. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0033318291720860> adresinden alındı.
- Torucu, K. (1990). *13-14 yaşındaki gençlerin sosyo-ekonomik düzeyi ve anababa tutumlarındaki farklılıkların belirlenip benlik saygısına etkisinin araştırılıp karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Wei, M. L. (2011). Attachment, self-compassion, empathy, and subjective wellbeing among college students and community adults. *Journal of Personality*, 79(1), 191-221.
- Weiss. (1988). Patients Unconscious for Solving Their Problems. *Psychoanalytic Dialogues*, 8, 411-428. <https://doi.org/10.1080/10481889809539259> adresinden alındı.
- Wood, W. R. (1989). Sex differences in positive well-being: A consideration of emotional style and marital status. *Psychological Bulletin*, 106(2), 249-264
- Yardım, E. (2019). *Ebeveynlerin Kişilik Özellikleri ve Ebeveynlik Tutumlarının Çocuklarının İletişim Becerileri ile İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Yavuzer, H. (2006). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuzer, H. (2007). *Ana-Baba ve Çocuk*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara: RemziKitapevi Aş.
- Yeşil, H. (2018). *BAağlanma, Somatizasyon VE Duyguları İfade Etme Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yılmaz, A. (1999). Çocuk yetiştirme tutumları: Kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 1(3), 98-112.

Yılmaz, A. (2000). *Eşler Arasındaki Uyum ve Çocuğun Algıladığı Anne-baba Tutumu ile Çocukların, Ergenlerin ve Gençlerin Akademik Başarıları ve Benlik Algıları Arasındaki İlişkiler*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yılmaz, M. T. (2009). *Üniversite Öğrencilerinin Öz-anlayışları ile Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi, Konya.

Yörükoğlu, A. (2008). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayınları.

EKLER

Sayın katılımcı,

Bu çalışma İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji bölümü yüksek lisans bitirme çalışmasının veri toplama aşamasıdır. Araştırma Prof. Dr. Özden Şükran Üneri danışmanlığında İstanbul Gelişim Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Program öğrencisi Dilara Suvan tarafından yürütülmektedir. Bu çalışmaya katılmak tümüyle sizin isteğinize bağlıdır. Araştırmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz.

Araştırma formu 1 form ve 2 ölçekten oluşmaktadır. Bunlar demografik bilgi formu, Ana Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ) ve Duyguları İfade Etme Ölçeği (DİEÖ) dir. Formları doldurmanız yaklaşık olarak 7 dakika sürecektir. Soruların belli birer yanıtları veya doğru yanlış cevapları bulunmamaktadır. Cevaplarınızın samimi ve içten olması beklenmektedir. Formlarda yer alan cevaplarınız yalnızca bilimsel amaçlı çalışmalarda kullanılacak ve herhangi bir isim bilgisi kullanılmayacaktır. Çalışma sonunda toplanacak verilerin analizleri üzerinde çalışma, bilimsel olarak etik ilkeler çerçevesinde, yayımlara dönüştürülebilir. Katılımcılardan elde edilen tüm bilgiler bilimsel gizlilik ve etik kurallarına göre saklanacak, kimlik bilgilerinizin gizliliğinin korunması sağlanacaktır. Araştırma hakkında herhangi bir sorunuz olduğunda aşağıdaki iletişim bilgilerinden araştırmacı ile iletişim kurabilirsiniz.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

Çalışmaya katılmayı ve verilerimin kullanılmasını onaylıyorum, gerekli bilgilendirmeler tarafıma yapılmıştır.

Evet, onaylıyorum.

Hayır, onaylamıyorum.

Sosyodemografik Bilgi ve Veri Formu

1) Cinsiyetiniz? Kadın () Erkek () Diğer ()

2) Yaşınız?

3) Sınıfınız? 1 () 2 ()

4) Anne ve baba durumunuz?

Anne Baba evli ve birlikte yaşıyor.

Baba ölü anne sağ.

Anne ölü baba sağ.

Anne baba sağ boşanmış (Anne ile kalıyorum).

Anne baba sağ boşanmış (Baba ile kalıyorum).

5) Annenizin eğitim durumu?

Okur-yazar değil

İlkokul/Ortaokul

Lise

Üniversite

Yüksek Lisans/Doktora

6) Babanızın eğitim durumu?

Okur-yazar değil

- İlkokul/Ortaokul
- Lise
- Üniversite
- Yüksek Lisans/Doktora

7) Kardeş sayınız?

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4 ve üzeri

8) Kaçınıcı çocuğunuz?

- Tek çocuğum.
- İlk Çocuğum.
- Ortanca Çocuğum.
- Sonuncu Çocuğum.

Ana Baba Tutum Ölçeği

Çalışmanın bu kısmında sizden beklenen aşağıdaki ifadeleri okuyup bunların annenizin ya da babanızın sizi eğitirken genellikle takındığı davranışlara ne düzeyde benzediğini, onların tutumuna ne kadar uyduğunu dűřünerek ‘‘Hiç Uygun Deđil’’ ifadesinden ‘‘Tamamen Uygun’’ ifadesi arasında dereceleme yaparak en uygun bulduğunuz puanı işaretlemenizdir.

	Hiç Uygun Değil	Pek uygun değil	Biraz uy- gun	Çok uy- gun	Tama- men uygun
1. Bana her zaman güven duygusu vermiş ve beni sevdiğini hissettirmiştir.					
2.Çok yönlü gelişmem için beni olanakları ölçüsünde desteklemiştir.					

3. Her yaptığım işin olumlu yanlarını değil kusurlarını görmüş ve beni eleştirmiştir.					
4. Her zaman başıma kötü bir şey gelecekmiş gibi beni koruyup kollamaya çalışır.					
5. Aramızdaki ilişki ona içimi açmaya cesaret edemeyeceğim kadar resmidir.					
6. Arkadaşlarımı eve çağırmama izin verir, geldiklerinde onlara iyi davranırdı.					
7. Elinden geldiği kadar, her konuda benim fikrimi almaya özen gösterir.					

8. Çevremizdeki çocuklarla beni karşılaştırır, onların benden daha iyi olduklarını söylerdi.					
9. Bana hükmetmeye çalışır.					
10. Bugün bile alışverişe çıkacağım zaman, kandırılacağımı düşünerek benimle gelmek ister.					
11. Benden her zaman gücümün üstünde başarı beklemiştir.					
12. Fiziksel ve duygusal olarak kendisine yakın olmak istediğim zaman soğuk ve itici davranırdı.					

13. Sorunlarımı onunla rahatlıkla konuşabilirim.					
14. Neden bazı şeyleri yapma ya da yapmamam gerektiğini bana açıklar.					
15. Birlikte olduğumuz zamanlar ilişkimiz çok arkadaşçadır.					
16. Kendi istediği mesleği seçmem konusunda beni zorlamıştır.					
17. Sevmediğim yemekleri, bana yatacağı düşüncesi ile zorla yedirirdi.					
18. Sınavlarda hep üstün başarı göstermemi istemiştir.					

<p>19. Kendimi yönetebileceğim yaşlarda bile gittiği her yere beni de götürür, benim evde yalnız kalmamdan kaygılanırdı.</p>					
<p>20. Evde bir konu tartışılırken görüşlerimi söylemem için beni teşvik eder.</p>					

21. Küçük yaşımdan itibaren ders çalışma ve okuma alışkanlığı kazanmam konusunda bana yardımcı olmuştur.					
22. Küçüklüğümde bana yeterince vakit ayırır; parka, sinemaya götürmeyi ihmal etmezdi.					
23. Benim gibi bir evladı olduğu için kendini bahtsız hissettiğini sanıyorum.					
24. Okulda başarılı olmam konusunda beni zorlar, düşük not aldığımda beni cezalandırırdı.					

25. Beni kendi emellerine ulaştırmak için bir araç olarak kullanırdı.					
26. Beni daima yapabileceğimden fazlasını yapmaya zorlamıştır.					
27. Paramı nerelere harcadığımı ayrıntılı bir biçimde denetler.					
28. Her zaman, her işte kusursuz olmam gerektiğı inancındadır.					

29. Ona yakınlaşmak istediğimde daima bana sıcak bir şekilde karşılık verir.					
30. Bana önemli ve değerli bir kişi olduğum inancını aşlamıştır.					
31. Cinsellik konusunda karşılaştığım sorunları kendisine anlatmak istediğimde hep ilgisiz kalmıştır.					
32. Benim iyiliğimi istediğini, benim için neyin iyi olduğunu ancak kendisinin bileceğini söyler.					
33. Her zaman nerede olduğumu ve ne yaptığımı merak eder.					
34. İyi bir iş yaptığımda beni övmekten çok daha iyisini yapmam gerektiğini söyler					
35. Cinsel konularda çok tutucu olduğu için onun yanında bu konulara ilgi gösteremem.					

36. Aile ile ilgili kararlar alınırken benim de fikrimi öğrenmek ister.					
37. Beni olduğum gibi kabul etmiştir.					
38. Başkalarına benden daha çok önem verir ve onlara daha nazik davranır.					
39. Günlük olaylar hakkında anlattıklarımı ilgi ile dinler ve bana açıklayıcı cevaplar verir.					
40. Benimle genellikle sert bir tonda ve emrederek konuşur.					

Duyguları İfade Etme Ölçeği

	Kesinlikle Katılmıyorum	Oldukça Katılıyorum	Biraz Katılmıyorum	Kararsızım	Biraz Katılıyorum	Oldukça Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. İnsanlara sık sık onları sevdiğimi söylerim.							
2. Öfkeli olduğum zaman genellikle çevremdeki insanlar bunları anlar.							
3. Sohbet esnasında genellikle arkadaşlarıma dokunurum.							
4.Çok gülerim							
5. İnsanlar yüz ifadelerime bakarak ne hissettiğimi söyleyebilirler.							
6. İnsanlar benim için iyi şeyler yaptığında, utandığımı hissederim							

ve minnettarlığımı ifade etmekte zorlanırım.							
7. Birilerinden gerçekten hoşlandığımda, bunu bilirler.							
8. Yanlış bir şey yaptığımda özür dilerim.							
9. Televizyon seyretmek veya kitap okumak beni güldürebilir.							
10. Halka açık bir yerde birisine öfkelendiğimde, öfkelendiğimi diğerleri anlar.							
11. Sık sık gözlerim yaşarınca ya da yanaklarım ağrıyınca kadar gülerim.							
12. Yalnızken geçmişten bir şeyler hatırlayarak kendi kendime gülebirim.							

13. İşler istediğim gibi gitmediğinde, memnuniyetsizliğimi her zaman ifade ederim.							
14. Gülüşüm yumuşak ve kontrollüdür							
15. Birini sevdiğimi ona sarılarak veya dokunarak gösteririm.							

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Suvan Dilara

Uyruğu : TC

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yükse lisans	İstanbul Gelişim Üniversitesi Klinik Psikoloji	
Lisans	Çağ Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü	2019
Lise	Mersin Eyüp Aygar Anadolu Lisesi	2014

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
5 ay	Nar Tanesi Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	Psikolog
4 ay	Pensa System	Veri Analisti

Yabancı Dil

İngilizce

Yayımlar

Hobiler

Yüzme, Meditasyon, Kamp Yapmak, Kodlama ve Programlama, Video Oyunları, Doğa yürüyüşü.

